

VÕRU MUUSIKAKOOL TAVAÕPPE PÄRIMUSMUUSIKA ÕPPEKAVA

1. EESMÄRGID

Pärimusmuusika õppekava eesmärgiks on võimaldada õppureil eesti pärimusmuusika praktiseerimiskoste ja teoreetiliste põhiteadmiste omandamist. Õpetuse eesmärgiks on

- õppida tundma oma muusikalist emakeelt;
 - õppida mängima eesti rahvapilli (õpilane valib põhipilliks kanded, lõõtspilli või pärimusmuusika puhkpillid
- edendada vaba musitseerimise vorme, kasutades traditsionaalsest kultuurist tuntud loomingulisi võtteid;
- anda jätku aktiivsele muusikalisele eluviisile;
- tõsta Võrumaa erinevate piirkondade omakultuuri kvaliteeti.

Pärimusmuusika õpetuse põhiliseks tegevusaluseks on kuulamisele, matkimisele ja mälule toetuv meetod. See on olnud läbi aegade pärimuskultuuri traditsiooniline õppemeetod ja seda on edukalt kasutatud ka tänapäeval tuntud metoodikates (näiteks Suzuki-meetod). See tagab õpilase otsese kontakti talle kõlava muusikalise materjaliga. Õpingute käigus õpitakse tundma ka noodikirja

Oluline osa lapse isiksuse ja muusikahuvi kujunemisel on lähedane puutepind õpitavaga, mõistetav sisu ja vorm, ärgas osalemine kollektiivis nii koosmusitseerimisel kui ka pillimeeste, õpitubade, muusikalaagrite ja kontsertide külastamise kaudu, isetegemine (varieerimine ja improviseerimine musitseerimisel, pillide valmistamine), igapäevane suhtlus ümbritseva muusikakultuuriga ja muud sarnased isiksuse arengut toetavad tegevused. Nominaalne õpiaeg kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

2. ÕPPEAINETE LOETELU JA TUNNIJAOTUSKAVA

Õppeained	Noorem aste				Vanem aste		
	I tase		II tase		III tase		
	1.aasta	2.aasta	1.aasta	2.aasta	1.aasta	2.aasta	3.aasta
põhipill	1	1	1	1	1	1	1
Solfedžo	1	1	1	1	1	1	1
Praktiline tantsumuusika			1	1			
Koosmäng					1	1	1
pärimusmuusikalugu				1	1	1	1
Lisapill*				0.5	0.5	0.5	0.5

*valikaine vastavalt õpilase võimekusele ja kooli võimalustele

Pärimusmuusika tavaõppes on võimalik õppida erialadel: Kanded, lõõts, pärimusmuusika puhkpillid, hiiu kannel, pärimusmuusika viiul

Õppekava ülesehitus

Pärimusmuusika õpe on jaotatud kaheks astmeks, mis omakorda jagunevad kolmeks tasemeks:

nooremas astmes I tase (1. ja 2. aasta) ja II tase (1. ja 2. aasta),
vanemas astmes III tase (1., 2. ja 3. aasta)

Tasemete üldised põhimõtted

I tasemel alustatakse põhipilli tundides pärimusmuusikaga tutvumist rahvalaulu, muusikalise liikumise (rahva- ja laulumängud) ja pillimängu/pillilugude kaudu. Repertuaariks on põhiliselt regilaulud, laulumängud ja lihtsamad pilliviisid. I tasemel saavutab õpilane elementaarse mänguoskuse: oskab pillil häält tekitada ja kasutab kõiki mängus kasutatavaid sõrmi kogu diatoonilise skaala ulatuses, oskab elementaarsel tasemel koordineerida käte omavahelist tööd, valdab põhitehnikat, oskab oma pilli iseseisvalt häälestada või mängukorda seada. Õpilane peab oskama kuulmise järgi laulda ja mängida lihtsaid viise.

II taseme töö sisuks on tehnika põhialuste arendamine, pärimusmuusika tähtsamate võtete, oskuste ja stiilivõtete arendamine oma pillil. Tutvutakse harmoonia põhialustega põhipillis ja koosmusitseerimises. Repertuaariks on eesti rahvalaulud, pärimuslikud pilli- ja tantsulood. Uute ainetena lisanduvad *Praktiline tantsumuusika*, milles keskendutakse pärimusmuusika põhilisele funktsioonile – tantsuks mängimisele, ning *Pärimusmuusika lugu*, mis aitab seniõpitud eesti rahvakultuuri taustal süstematiseerida.

III tasemel jätkub töö pillikeskse mängutehnika, pärimusmuusika erinevate mänguvõtete ja stiilitundmise süvendamisel.

. Repertuaariks on eesti ja ka teiste rahvaste pärimusmuusika. Suurem rõhk on õpilase oma meeldumuste ja valikute toetamisel ning sellega positiivse aluse andmisel tulevaseks iseseisvaks musitseerimiseks. Oluliseks saab siin ka improviseerimisoskuste arendamine.

Praktiline tantsumuusika asendub *Koosmängu* tunniga, milles on suurem rõhk pärimusmuusika lugude seadmisel ja ansamblimängul.

Aines *Pärimusmuusika lugu* tutvutakse muusika väljendusvahendite ja muusikateooria põhimõistetega, õpitakse tundma Eesti kunstmuusika ajalugu, käsitletakse omakultuuri rolli rahvusliku kunstmuusika kujunemises.

Võimalusel lisandub õpilase vabal valikul lisapilli tund.

3. AINEKAVAD

3.1. PÕHIPILLID

3.1.1. KANDLED

Õpetuse eesmärgid:

Arendada õpilase muusikalisi ja eneseväljendusoskusi pärimusmuusikakultuurist pärineva materjali kaudu. Muusikakoolis pärimusmuusika õppekaval kandleid õppinud õpilane oskab mängida erinevaid kandleperekonna pille (erineva keeltearvuga väikekanded, küla-/rahvakannel, kromaatileine kannel), saab selgeks üldmuusikalised mõisted ja õpib neid praktikas kasutama. Õpilane saavutab hea ettevalmistuse iseseisvaks harrastustegevuseks või pärimusmuusika edasiõppimiseks.

maht tundides: 1 individuaaltund nädalas, 35 tundi aastas

7-aastase stuudiumi käigus teeb õpilane tutvust ja õpib mängima kahte erinevat tüüpi kandleid:

- väikekannel (kõige arhailisem 5-12keelne kandletüüp)
- külakannel või rahvakannel (diatooniline funktsionaalharmoonial põhineva saate mängimiseks häälestatud saatekeeltega pill, mis on lähiminevikus olnud oluline just kohalikus/Võrumaa? rahvamuusika mängutraditsioonis.) Edaspidi ainekavas diatooniline kannel

Õpilane alustab õpinguid I tasemel kas väikekandle või diatoonilise kandlega, jätkates sama pilliga ka II tasemel.

III tasemel erialapill muutub ja õpilane jätkab vastavalt kas diatoonilise kandle või väikekandlega.

Erialatundide jaotus tavaõppes

Tase		Tunde nädalas	
I	Väikekannel I	1	Diatooniline kannel I
II	Väikekannel II	1	Diatooniline kannel II
III	Diatooniline kannel I (väikekannel kasutusel koosmängu tundides)	1	Väikekannel I-(II) (Diatooniline kannel kasutusel koosmängu tundides)

VÄIKEKANNEL I**Üldisloomustus**

Õpilane omandab 6-7-keelsel pillil väikekandle mängutehnikate alused (katmis-, sega- ja sõrmitsemistehnika). Õppetöö toimub pärimusmuusikale omase kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginevat meetodit kasutades ning relatiivses nooditundmise süsteemis. Repertuaarivalikul on soovitatav jälgida nii rahvakalendrit kui kandletraditsioonile olulisi tähtpäevi.

Semestris omandatakse vähemalt kolm terviklikku lugu. Lugude ning lugudes kasutatavate tehniliste võtete valikul lähtutakse programmi nõuetest.

Programm

- erinevate kandletüüpide tutvustamine (väike-, rahva- ja kromaatilised kanded)
- väikekandle ehitus ja osad
- heli tekitamine kandlel
- katmis-, sõrmitsemis- ja segatehnika alused
- repertuaaris on rahvalaulud, rahvamängud ja lihtsamad pillilood eesti pärimusmuusika repertuaarist, ka lastelaulud
- tutvutakse meloodia ülesehituse ja vormi mõistetelega
- tutvutakse saate, harmoonia ja lihtsamate rahvaviiside seadmise mõistetelega
- Kuulmise järgi musitseerimist toetavad harjutused
- flažolett
- lihtsamad seadelised printsiihid (nt burdoon, kaanon)
- erinevad sõrmestused (nt erinevad soome sõrmestused) ja häälestused (nt moll)
- varieerimise ja improviseerimise harjutamine nii pärimusmuusika eeskujudel (ahellaul,

küsimus-vastus laul) kui ka õpetaja poolt antud ülesannetel

- omalooming
- muusika tajumine ja üles märkimine relatiivses noodiõpetuse süsteemis, tutvumine noodikirja alustega
- pärimusmuusika helikandjate ja arhiivsalvestuste kuulamine ja arutelu koos õpetajaga
- koosmuusitseerimine õpetaja ja teiste õpilastega - pilli hoolduse alused
- pilli häälestamise harjutamine

Oskused

Õpilane:

- oskab kandlel heli tekitada ja valdab 6-7-keelsel pillil sõrmitsemis-, sega- ja katmistehnika aluseid
- tunneb eesti pärimusmuusika põhižanre (laulud, mängud ja tantsud)
- teab 6-7-keelsel pillil erinevaid sõrmestusi ja oskab neid otstarbekalt kasutada
- kasutab mängimisel lihtsamaid varieerimisvõtteid ning kaunistusi
- oskab pilli hooldada
- orienteerub muusikateooria põhimõistetes

Lisategevused

- osaleda pärimusmuusika üritustel, kontsertidel, kohtumistel traditsiooniliste pillimeeste ja -meistritega
- külastada pärimusmuusika õpitubasid ja õppelaagreid

Õpilane

- mängib 6-7-keelset kannelt ladusalt, tunneb katmis-, sega- ja sõrmitsemistehnikat - eristab ning tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid

Nõuded taseme lõpul

- on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida
- on omandanud oskuse pillilugusid rütmiliselt ja helikõrguslikult (relatiivses nooditundmise süsteemis) analüüsida
- suudab analüüsida tasemekohaseid pillilugusid, kasutades õpitud muusikateoreetilisi mõisteid

Repertuaarinäited

- Katmistehnika:

lastelaulud (Sepapoisid, Sõit linna, Juba linnukesed, Lapsed tuppa), Kasatskah (ingerimaa), Ei lind, ei laul (Vastseliina), Kaaratsimm (Rõuge), Petseri kiriku kellad (Setu), Kandle tegemine (erinevad variandid), Kus sa sõidad hiirekene (Sangaste).

- Segatehnika:

Kus on minu koduke, Savikoja venelane, Kaaratsimm, Kaera-Jaan, Äksi polka, Kupparimuori, Targa rehealune, Halliste torupillilugu, Jandali.

- Sõrmitsemine:

eelnevalt katmis- ja segatehnikas õpitud lood, Kiigu, liigu kitsetalle

- Flažolett:

Haljas hein

- Sekvents:

Parmupillilugu, Jaan Ranna labajalavalss

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdivormis) II ja IV veerandi lõpus
- lisaks ettemängudele ülesastumised vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- taseme lõpus on üleminekuarvestus (kontserdivormis). Õpilane esitab kolm lugu, kasutades erinevaid kandlemängutehnikaid ja mängutehnilisi võtteid, lihtsamaid varieerimisvõtteid ning kaunistusi.

VÄIKEKANDEL II**Üldisloomustus**

Õpilane jätkab tööd kandlemängu oskuste arendamisel. Arendatakse õpilase individuaalset muusikalist väljendusoskust. Õppetöö toimub pärimusmuusikale omast kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginevat õppemeetodit kasutades, kasutatakse ka noodikirja. Relatiivsele nooditundmise süsteemile lisandub absoluutsete helide süsteem. Semestris omandatakse vähemalt kolm terviklikku lugu. Lugude ning lugudes kasutatavate tehniliste võtete valikul lähtutakse programmi nõuetest. Mängitakse ka varem õpitud lugusid, rakendades neis uusi mängutehnilisi võtteid ja muusikalisi oskusi.

Programm

- jätkub töö eelmisel tasemel alustatud teemade ja mängutehniliste võtetega (võimalusel rakendades neid suurema keeltearvuga pillil)
- õppematerjalina kasutatakse enam tantsulugusid: labajalavalss, valss, polka, reinlender ja muud eritantsud. Repertuaaris on ka naaberrahvaste ja muid ulatuselt sobivaid lugusid
- õpetaja poolt antud tehnilised harjutused
- tantsulugude mängimine nii tantsimiseks kui kontserdil
- paikkondlike kandlemängu stiilidega (näiteks: seto, karjala, läti, leedu jm) tutvumine ja mängimine
- erinevate kandle häälestuste (juhttooni erinev asetus) ja sõrmestuste kasutamine
- saatekujunduse harjutamine (harmooniliste võtete leidmine erinevates helistikes, mida pill võimaldab)
- kaashääle kujundamine, kasutades funktsionaalharmoonilist ja modaalset saateprintsipi
- võimaluse korral erineva keelematerjaliga kanneldega tutvumine (metall-, sool- ja jõhvkeeled)
- varieerimise ja vaba improviseerimise harjutamine
- omalooming
- muusika kuulamine ja analüüs koos õpetajaga
- tantsuks mängimine

Oskused

Õpilane:

- valdab heal tasemel 6-10 keelsel kandlel erinevaid mängutehnikaid, häälestusi ja sõrmestusi ning kasutab neid loovalt õpitud lugude mängimisel
- orienteerub eesti traditsioonilises pärimusmuusika pillilugudes ning oskab neid käsitleda tantsu saateks mängimisel ja esinemissituatsioonis
- oskab saata ja mängida lihtsa ülesehitusega lugudes kaashääli, kasutades nii funktsionaalharmoonilist kui ka modaalset saateprintsipi
- orienteerub vajalikes muusikateoreetilistes teadmistes ja oskustes
- tunneb mõningaid piirkondlike ja individuaalseid kandlemuusika stiile ning mitmeid pillitüüpe

- omab kogemusi isikliku loomingulisuse rakendamiseks varieerimise, improviseerimise ja omaloomingu näol
- oskab häälestada ja hooldada oma pilli

Lisategevused

- osalemine vaatleja ja esinejana pärimusmuusika üritustel, kontsertidel, kohtumistel traditsiooniliste pillimeistrite ja -mängijatega
- osalemine tantsuklubide töös tantsumuusika mängijana
- osalemine pärimusmuusika õpitubades ja õppelaagrites aktiivse osavõtjana
- väikepillide valmistamine

Nõuded taseme lõpul

Õpilane:

- mängib 6-10-keelset kannelt heal tasemel, suudab kasutada nii katmis-, sega- kui sõrmitsemistehnikat
- oskab mängida tantsu saateks
- on omandanud varieerimisoskuse
- oskab kujundada meloodiaga sobivaid kaashääli, oskab kasutada nii funktsionaalharmoonilist kui modaalselt saadet
- oskab eristada erinevaid lugude tüüpe eesti pärimusmuusikaas, oskab eristada mõningaid piirkondlikke kandlemuusika stiile
- on võimeline analüüsima pillilugusid nii relatiivses kui absoluutses nooditundmise süsteemis

Repertuaarinäited

Tantsulood:

Tule aga tule, Nõianeitsi, Oige ja vasempa, Aleksandra valss, Jonni-Jaani polka, Krakovjakk, Serjoža, Imeliku polka, Piimameeste polka, Vana valts, 1-2-3-4-5-6-7

Vahelduv taktimõõt: Kalevala viis, Kaege puid

Sünkoop: Serjoža

Erinevad häälestused: Jaan Ranna labajalavalss, Nõianeitsi, Kiigadi-Kaagadi

Esinemiste kord - hindelised ettemängud (kontserdi vormis) II ja IV veerandi lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus - ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul - taseme lõpus on üleminekueksam (kontserdivormis), õpilane esitab neli lugu, neist ühe ansambli koosseisus (või koos õpetajaga).

DIATOONILINE KANNEL I

Eesmärgid

Arendada õpilase muusikalisi ja eneseväljenduse oskusi pärimus- muusikakultuurist pärineva materjali kaudu. Anda oskusi ja võimalusi loominguliseks tegevuseks. Saavutada hea ettevalmistus iseseisvaks harrastustegevuseks.

Üldisloomustus

Õppe eesmärgiks on teha tutvust rahvakandle väljendusvõimaluste ja põhiliste mänguvõtetega. Töö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod) relatiivses nooditundmise süsteemis. Harmoonia taju arendamine saate kujundamise abil.

Programm

Õppetöö koosneb järgmistest tegevustest:

- heli tekitamine kandlel, katmis- ja libistamistehnika
- käte koostöö ja koordinatsiooni harjutamine
- pärimusmuusikast pärineva lihtsama repertuaari mängimine (rahva- laulud, ring- ja pärimuslikud mängud, pillilood)
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine
- lihtsamate harmoonilise saate võtete harjutamine. (näiteks: burdonism, ostinaatsus)
- meloodia ja vormi ülesehituse põhimõisted
- lihtsama pärimusliku varieerimise ja improviseerimise harjutamine
- pilli hooldus (ja häälestamise harjutamine)
- muusika kuulamine, nii elava esituse (näiteks: õpetaja, pärimuslikud pillimehed) kui ka helisalvestuse, sealhulgas arhiivlindistuste kuulamine ning analüüs koos õpetajaga

Mõisted

- pilli ehitus: kandle korpus - kõlakaas, põhi, otsapakk; virblid, keeled, keelte kinnitustiftid
- katmis- ja libistamistehnika, heliseva keele katmine
- rahvalaul (regilaul, riimiline laul), rahvamäng ja pärimustantsu viis
- meloodia aste, meloodiline liikumine, motiiv, fraas, lause, osa, läbimäng
- 2- ja 3-osaline meetrum - legato staccato, küünelöök, triller
- saade, tertsiline kaashääl
- burdoon, kaanon, ostinato, sekvents
- duur, kolmkõla ja selle pöörded
- harmoonia põhifunktsioonid
- varieerimine, improviseerimine

Oskused

Õpilane:

- kasutab nii vasakut kui paremat kätt;
- kasutab katmist heli summutamiseks
- koordineerib elementaarsel tasemel käte vahelist koosmängu
- oskab kasutada mängutehnilisi võtteid: legato, staccato, küünelöök, triller, kolmkõla ja selle pöörded, tertsiline kaashääl
- orienteerub 2- ja 3-osalises meetrumis, kasutab nende vastavaid saatevõtteid
- tunneb lihtsamat pärimusmuusika repertuaari
- tunneb praktilises musitseerimises vajalikke muusikateoreetilisi mõisteid
- tunneb ja kasutab harmoonia põhifunktsioone
- oskab hooldada pilli

Lisategevused

- osalemine pärimusmuusika õppelaagrites
- kontsertide külastamine ja arutelu õpetajaga
- võimaluse korral tegutsevate pillimeeste külastamine

DIATOONILINE KANNEL II

1. Üldiseloostus

Saavutada pillil ladus mänguoskus. Kuulmise järgi õppimisele lisandub õppimine noodi järgi absoluutses nooditundmise süsteemis. Jätkub töö saate ja saatehäälte kujundamisega.

Programm

Õppetöö koosneb järgmistest tegevustest:

- pärimusmuusikast pärineva repertuaari, eelkõige tantsulugude mängimine
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine
- harmoonilise saatekujunduse võtete tundmaõppimine, saatehäälte tertsis, sekstis, oktaavis harjutamine
- pärimusliku varieerimise ja improviseerimise harjutamine
- omaloomingu harjutamine
- noodistlugemise harjutamine
- pilli hooldus ja häälestamine
- muusika kuulamine, nii elava esituse (näiteks: õpetaja, pärimuslikud pillimehed) kui ka helisalvestuse, sealhulgas arhiivlindistuste kuulamine ning arutelu õpetajaga (näited ka teiste instrumentide esituses)

Mõisted

- noodijoonestik, noodivõti, alteratsioonimärgid, nootide asukoht
- rütmi vältused
- intervall
- labajalg, polka, reinlender, valss
- kõrvalhelistikud

Oskused

- saatehääle mäng sekstis, oktaavis
- pärimustantsu lood (labajalg, polka, reinlender, valss), nende omased muusikalised väljendusvahendid ja saatekujunduse faktuur
- kõrvalhelistike kasutamine
- pilli häälestamine iseseisvalt häälestusaparaadi abil

Lisategevused

- osalemine pärimusmuusika laagrites aktiiv-osavõtjana
- kontsertide ja ühismängimiste külastamine ja arutelu õpetajaga, soovitav osaleda ka esinejana
- võimaluse korral tegutsevate pillimeeste külastamine ja nendega koos mängimine

Õppematerjalid (repertuaarikogumikud, helikandjad, õppekirjandus jne)

Kuuekeelne kannel. Noodikogu. Koost. P. Karras. Viljandi 2001
 Luhats, T. Päärarauakandle mänguõpetus. Eesti folkloori selts Pärimusmuusika ja improvisatsioon. Roose, C. Kooli folkloorikogumik. Tallinn, Avita 2001
 Saha, H. Viisikielisen kanteleen ohjelmistoa. Kaustinen 1983
 Saha, H. 10-keelse kandle õpik. Erinevad CD-plaadid ning arhiivisalvestused

KROMAATILINE KANNEL

Õppetöö aluseks on Võru muusikakooli keelpilliosakonna tavaõppe kromaatilise kandle kolme esimese õppeaasta ainekava. Autoriloomingule eelistatakse pärimusmuusika seadeid, pärimusmuusika seadmisel kromaatilisele kandlele lähtutakse Pille Karrase magistritöös „Diatoonilise kandle repertuaari seadmine kromaatilisele kandlele Alfred Kuusi ja Joosep Kotkase repertuaari põhjal“ väljatöötatud põhimõtetest.

RAHVAKANNEL

Üldiseloostus

Õppe eesmärgiks on teha tutvust rahvakandle väljendusvõimaluste ja põhiliste mänguvõtetega. Töö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod), kasutatakse nii relatiivsest kui absoluutset nooditundmise süsteemi. Saate kujundamise abil arendatakse harmooniataju.

Programm

- heli tekitamine rahvakandlel, katmis- ja libistamistehnika
- käte koostöö ja koordineerimise harjutamine
- pärimusmuusika repertuaar, eelkõige tantsulood
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutused
- lihtsamad harmoonilise saate võtted, nende kõrval ka modaalse saate võtted. Burdoon, kaanon, ostinaatod, sekvents.
- pärimusliku varieerimise ja improviseerimise harjutamine
- pilli hooldus ja häälestamise harjutamine
- muusika kuulamine, nii elava esituse (õpetaja, pärimuslikud pillimehed) kui ka helisalvestuse, sealhulgas arhiivlindistuste kuulamine ning analüüs koos õpetajaga

Oskused

- õpilane koordineerib käte vahelist koosmängu
- erinevad mängutehnilised võtted: *legato*, *staccato*, küünelöök, triller. Kolmkõla ja selle pöörded, tertsiline kaashääl
- õpilane oskab summutada heli
- 2- ja 3-löögilisele meetrumile vastavad saatevõtted
- harmoonia põhifunktsioonid ja modaalse muusikalise arenduse võtted
- pilli hooldamine ja häälestamine

Lisategevused

- osalemine pärimusmuusika õppelaagrites
- kontsertide külastamine ja arutelu õpetajaga
- tegutsevate pillimeeste külastamine ja nendega koos mängimine

Nõuded taseme lõpul

Õpilane:

- mängib lodusalt lihtsamaid lugusid kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid
- oskab luua funktsionaal-harmoonilist ja modaalset saadet
- oskab mängida kontsertolukorras ja tantsuks 2- ja 3-löögilise meetrumiga lugusid
- oskab häälestada ja hooldada pilli

Repertuaarinäited

Võib kasutada eelnevalt väikekandlel õpitud lugusid

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdivormis) toimuvad II ja IV veerandi lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus
- ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- hindelisel lõpukontserdil esitab õpilane kuus lugu, neist kaks väikekandlel ja neli rahvakandlel. Kaks lugu mängitakse ansambli koosseisus või koos õpetajaga. Õpilane näitab oma oskusi solistina, ansambli liikmena ja tantsu saatjana. Lugude esituses peab kajastuma õpingute vältel omandatud mängutehnilised oskused, improviseerimise, varieerimise ja erinevate saatevõimaluste kasutamise oskus.

Õppematerjalid (repertuaarikogumikud, helikandjad, õppekirjandus jne)

Kuuekeelne kannel. Noodikogu. Koost. P. Karras. Viljandi 2001

Luhats, T. Põkarauakandle mänguõpetus. Eesti folkloori selts Pärimusmuusika ja improvisatsioon.

Roose, C. Kooli folkloorikogumik. Tallinn, Avita 2001

Saha, H. Viisikielisen kanteleen ohjelmistoa. Kaustinen 1983

Saha, H. 10-keelse kandle õpik.

Erinevad CD-plaadid ning arhiivisalvestused

3.1.2. Õppeaine nimetus: PÄRIMUSMUUSIKA PUHKPILLID

Käesoleva ainekava põhjal on võimalik õppida kolme erinevat puhkpilli: tinavile, torupill ja pikkvile. Õppetsükli võib kombineerida kolme erineva puhkpilli ainekavade ulatuses.

Soovitavad variandid:

a) torupill I, II, III tase

b) tinavile I (II) tase + torupill I, II tase

c) tinavile I (II) tase + pikkvile I, II tase

d) tinavile I (II) tase + torupill I, II tase + pikkvile I, (II) tase

Õppeaine maht: 1 individuaaltund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õppeaine nimetus: TINAVILE**Eesmärgid**

Aine eesmärgiks on võimaldada põhioskuste omandamist iseseisvaks musitseerimiseks, samuti edastada elementaarseid teadmisi tinavile mängust, lähtudes õpilase muusikalistest eeldustest. Repertuaariks on eesti ja erinevate rahvaste pärimusmuusika.

Tinavilega äratatakse lapses pärimusmuusikahuvi, arendades tema kujundlikku mõtlemist ja fantaasiat, rütmi- ja muusikatunnetust, artikulatsiooni ja fraseerimist, kuulmisteravust, vormitaju ja hingamist, sõrmetehnikat ja tööharjumust. Eesmärgiks on ka muusikaliste eelistuste ja omaloomingu toetamine ning järkjärguline arendamine, samuti pärimusmuusika seostamine taustsüsteemiga – pärimuskalender, tavad ja kombad, tantsud.

I TASE**Üldisloomustus**

Tinavile mängutehniliste aluste õppimine pärimusmuusika lugude kaudu. Õppetöö toimub traditsioonist pärit õppemeetodiga kuulmisele, jälgendamisele ja mälule toetudes.

Repertuaariks on peamiselt eesti pärimusmuusika, eelkõige lihtsad laulu ja pillilood.

Programm

Õppetöös on järgmised tegevused:

- pilliga tutvumine ja heli tekitamine
- pärimusmuusikast pärit lugude mängimine
- eelkõige lauluviisid ja erinevate pärimusmuusika puhkpillide repertuaari mängimine
- tehnikat ja muusikataju arendavate harjutuste mängimine

Mängutehnilised oskused

- pillimängu asend: keha asend, tasakaalu leidmine, sõrmede ja kätte asend, pilli hoid, huulte asend

- hingamine, ühtlane puhumine, keele töö - sõrmestus
- lugude meloodiline ja vormiline ülesehitus (motiiv, fraas)
- 2-3 heliredelit (D-, G-, e-moll), heliredeli üles-alla mängimine, kolmkõlad

Mõisted

meloodia, meloodia ülesehitus, fraasid, motiiv, osa, läbimäng, rütm, meetrum lauluviis (regilaul, riimiline laul), laulumäng, pärimusmuusika puhkpillid (karjapasun, torupill, roopill, karjavile, parmupill, pajuville, pikkvile, sokusarv) helistik, duur, moll, kolmkõla burdoon

Oskused

Õpilane:

- on omandanud tinavile elementaarse mänguoskuse
- tunneb eesti rahvalaulu liike, pärimusmuusika puhkpillide repertuaari ja muid pillilugusid
- oskab esitada tinavilega iseseisvalt kuulmisele ja mälule toetudes lihtsamaid lugusid

Lisategevused

- pärimusmuusika sündmuste ja kontsertide külastamine, osalemine õppelaagrites
- pärimusmuusika tänapäevaste ja arhiivsalvestuste kuulamine ning kuulatud materjali analüüsimine koos õpetajaga

Nõuded taseme lõpul

Õpilane

- mängib tinavilet ladusalt D-duuris ja e-mollis
- tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid
- on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida
- on omandanud oskuse pillilugusid rütmiliselt ja helikõrguslikult (relatiivses nooditundmise süsteemis) analüüsida
- suudab analüüsida tasemekohaseid pillilugusid, kasutades õpitud muusikateoreetilisi mõisteid

Repertuaarinäited

- pillimängu asend: Kus on minu koduke, Hiir hüppas ja kass kargas, Paistu torupillilugu.
- hingamine: Targa rehealune, Halliste torupillilugu, Tarvastu torupillilugu, heliredelid
- Sõrmestus: eelnevalt õpitud lood, lihtsamad etüüdid (näit. koolikella helina järgimängimine)
- erinevad rütmi ja meetrumi harjutused
- Kaanon: Sepapoisid, Paistu torupillilugu

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdivormis) mõlema poolaasta lõpus - lisaks ettemängudele ülesastumised vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul - taseme lõpus on üleminekuksam (kontserdivormis). Õpilane esitab kolm lugu, kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid.

II TASE

Üldisloomustus

Tinavilemängu õppimine pärimusmuusika lugude kaudu. Õpilane suudab musitseerida erineva suurusega koosseisudega ansamblites ning on võimeline omandama repertuaari

nii kuulmise kui noodi järgi. Repertuaariks on peamiselt eesti pärimusmuusika ja näited teiste rahvaste pärimusmuusikast.

Programm

Õppetöös on olulised järgmised tegevused:

tutvumine tantsumuusikaga eesti pärimuskultuuris: tuleb õppida mõistma ja praktikas rakendama tantsu ja muusika omavahelisi seoseid (vormilised, tempolised, karakterilised) tutvumine erinevate arhiivilindistuste ja muude salvestustega erialatundides ja arutelu koos õpetajaga

tinavilel rahvapäraste stiilielementide ja strihhide mängimine, eeskujuks erinevad pärimuspillid (viiul, torupill, parmupill jne.)

tutvumine improviseerimise ja varieerimise elementaarsete põhi-mõtetega enda ja kaasõpilaste pillimängu kuulamisoskuse arendamine, kuuldu analüüsimine tutvumine teiste rahvaste pärimusmuusikaga

Mängutehnilised oskused

heliredelid D, G, A-miksolüüdia, F-dooria, e-moll (harmooniline, meloodiline) rahvapärased kaunistusvõtted ja stiilielemendid heliredelid, nende põhikolmkõlad, mängimine erinevate strihhidega harmoonia põhialustega tutvumine elementaarsed teadmised erinevate lugude tüüpidest (labajalg, polka, reinlender, masurka, marss, jne) ja nende kasutamisest eesti pärimusmuusikas noodist lugemise harjutamine lihtsamate lugude transponeerimine õpitud helistike piires

Mõisted

- rütm, meetrum, taktimõõt, tempo
- rahvalaul, rahvamäng, rahvatants, labajalg, polka, reinlender, masurka, marss
- variatsioon, improvisatsioon
- strihhid: *legato*, *staccato*, *portato*, *non-legato*
- rahvapärased kaunistusvõtted – trillerid, eelläõgid, rõhud, fraseering
- harmoonia põhifunktsioonid - variatsioon, improvisatsioon

Oskused

Õpilane:

- on omandanud tinavilemängu baastehnika
- tunneb eesti pärimustantse ja nendele iseloomulikke muusikalisi tunnuseid
- teab eesti pärimuspille ja tunneb ära kuulmise järgi
- teab pärimuslike pillilugude tausta ja oskab neid siduda pärimusmuusika traditsioonidega
- oskab iseseisvalt mängida tinavilel lugusid kuulmise järgi ja mälule toetudes
- tunneb noodikirja ja oskab noodist mängida
- on omandanud algteadmised improviseerimisest ja varieerimisest, oskab teadmisi rakendada praktikas
- oskab välja mõelda lihtsamaid lugusid ja neid kirja panna

Lisategevused

tutvumine tantsuklubide tööga pärimusmuusika sündmuste ja kontsertide küllastamine, osalemine õppelaagrites

pärimusmuusika tänapäevaste ja arhiivsalvestuste kuulamine ning kuulatud materjali analüüsimine koos õpetajaga

Nõuded taseme lõpul

Õpilane:

- mängib tinavilet heal tasemel D-duuris, G-duuris, e-mollis (harmooniline, meloodiline)
- oskab mängida tantsu saateks - on omandanud varieerimisoskuse ja erinevad kaunistusvõtted
- oskab kujundada meloodiaga sobivaid kaashääli
- oskab eristada erinevaid lugude tüüpe eesti pärimusmuusikaas
- on võimeline analüüsima pillilugusid nii relatiivses kui absoluutses nooditundmise süsteemis

Repertuaarinäited

Tantsulood: Tule aga tule, Nõianeitsi, Aleksandra valss, Leedu tants, Ilut-Tilut, Serjoža, üks viiulipolka Pärnumaalt, Piimanaiste polka, Parmupillilugu, 1-2-3-4-5-6-7, Torupillipolka

Vahelduv taktimõõt: Kaege puid Sünkoop: Serjoža

Mollis: Minoorne labajalg, Piimanaiste polka üks läbimäng, Serjoža, Nõianeitsi

G-duuris: Leedu tants, Ilut-tilut, Pärnumaa polka, Hiir hüppas ja kass kargas, Tarvastu torupillilugu.

Varieerimise harjutamine: Piimanaiste polka, Tarvastu torupillilugu

Kaunistusvõtete ja stiielelementide kasutamine kõigis eelnevalt õpitud lugudes, esimeseks looks: Targa rehealune. Uus: Kuusalu pulmamarss koos erinevate variantidega

Saatehääle harjutamine: Targa rehealune Laululugude pillile seadmine: Põdral maja metsa sees, Roosi istõ vangitornin

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdi vormis) mõlema poolaasta lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus - ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul

- Hindelisel lõpukontserdil esitab õpilane vähemalt neli lugu, neist ühe ansambli koosseisus (või koos õpetajaga), kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid, lihtsamaid varieerimisvõtteid ning kaunistusi.

Õppeaine nimetus: TORUPILL

Märkus: Torupilli on füüsiliselt raske mängida, seepärast on lapse pilliõppe alustamise vanuse alampiiriks 10 aastat. Enne torupilli õppimist on lapsel soovitatav õppida vähemalt plokkflöödi I (vajadusel ka II) tase.

Eesmärgid

Õppe eesmärgiks on taastada õpetuse kaudu pärimusliku muusitseeerimise traditsiooni torupillil: tantsumuusika ja rituaalne muusika (pulmalood, kutsungid jne). Torupilli baasoskuste, pärimuslike varieerimis- ning kaunistusvõtete omandamine ja isiklik loov lähenemine pärimusmuusikale. Samuti on eesmärgiks pillimängu kaudu arendada õpilases kujundlikku mõtlemist ja fantaasiat, rütmi- ja muusikatunnetust, artikulatsiooni ja fraseerimist, kuulmisteravust, vormitaju ja hingamist, sõrmetehnikat ja tööharjumust. Pärimusmuusika seostamine muu taustmaterjaliga – rahvakalender, teised pärimuspillid ja nende seos mängitava repertuaariga, tantsud, laulud jne. Eesmärgiks on veel muusikakuulamise kaudu arendada silmaringi, analüüsimisoskust nii enda kui ka teiste mängus, samuti õpilase muusikaliste eelistuste toetamine ja omaloomingu innustamine.

I TASE

Üldisloomustus

Õpitakse torupilli mängutehnika aluseid. Repertuaariks on varem tuttavad laulude ja karjase pillide viisid ning lihtsam torupilli repertuaar. Õppetöö toimub traditsioonist pärit õppemeetodiga kuulmisele, jäljendamisele ja mälule toetudes.

Programm

Õppetöös on olulised järgnevad tegevused:

pilliga tutvumine ja heli tekitamine
 pärimusmuusikast pärit lugude, eelkõige tuttavate laulude ja pärimuslike puhkpillide viisid ning lihtsamate torupillilugude mängimine
 pilli tehniline korrashoid

Mängutehnilised oskused

- pillimängu asend (keha asend, tasakaalu leidmine, sõrmede asend sõrmilisel ja käte asend, pillikoti mugav vajutamine, pilli hoid)
- hingamine, ühtlane puhumine, õhukoti kasutamine
- sõrmestus, noodi eraldused (läbi alumise abiheli või läbi ülemise abiheli)
- pilli häälestamine (sõrmiline ja burdoonid)
- G-duur ja e-moll -erinevad tehnilised harjutused

Mõisted

- pilli ehitus ja selle osad (burdoonid, õhukott, puhumistoru, sõrmiline, piuk, keeleke)
 - kaunistused absoluutsed helikõrgused G-duuris ja e-mollis heliaste, motiiv, fraas, läbimäng, meloodia ülesehitus, osa
- burdoon pärimuslikud puhkpillid: karjapasun, roopill, karjavile, parmupill, pajuville, pikkvile, sokusarv

Oskused

Õpilane:

oskab tekitada torupillil häält, valdab ühtlast toonitekitamist, kasutab kõiki sõrmi ja valdab elementaarseid tehnilisi võtteid
 oskab lihtsamat torupilli repertuaari ja muid eesti pärimusmuusikast pärit lugusid õpilane teab eesti pärimuspille, eelkõige puhkpille ja nende seost mängitava repertuaariga

Lisategevused

erinevate kontsertide külastamine, kuuldu arutelu koos õpetajaga pärimusmuusika õppelaagrites ja meistrklassides osalemine võimalusel osavõtt tantsuklubidest

Nõuded taseme lõpul

Õpilane

- mängib torupilli ladusalt G-duuris ja e-mollis
- tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid
- on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida
- on omandanud oskuse pillilugusid rütmiliselt ja helikõrguslikult (relatiivses nooditundmise süsteemis) analüüsida
- suudab analüüsida tasemekohaseid pillilugusid, kasutades õpitud muusikateoreetilisi mõisteid

Repertuaarinäited

- pillimängu asend: Kus on minu koduke, Savikoja venelane, Targa rehealune, Paistu

torupillilugu, Halliste torupillilugu, Tarvastu torupillilugu
 - heliredelid - Sõrmestus: eelnevalt õpitud lood, lihtsamad etüüdid (õpilane võib õpetaja abiga ka ise välja mõelda) - erinevad rütmi ja meetrumi harjutused
 – Kaanon: Paistu torupillilugu, Sõjalugu

Esinemiste kord

-hindelised ettemängud (kontserdivormis) mõlema poolaasta lõpus
 - lisaks ettemängudele ülesastumised vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
 - taseme lõpus on üleminekueksam (kontserdivormis). Õpilane esitab kolm lugu, kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid.

II TASE

Üldiseloostus

Õppe eesmärgiks on torupillimängu õppimine pärimusmuusika lugude kaudu. Õpilane suudab musitseerida erinevates koosseisudes ja on võimeline omandama repertuaari kuulmise ja noodid järgi. Repertuaariks on peamiselt eesti pärimusmuusika ja näiteid teiste rahvaste pärimusmuusikast. Suurem osakaal tantsumuusika õppimisel. Oskab eristada erinevate laulu-, tantsu- ja pillilugude tüüpe eesti pärimusmuusikas ning neid nii kontserdilaval kui ka tantsusaatena esitada. On suuteline ise välja mõtlema ja kirja panema lihtsamaid omaloomingulisi lugusid.

Programm

Õppetöös on olulised järgmised tegevused:
 tutvumine vanema (labajalg, voortants) ja uuema (reinlender, polka, valss) tantsumuusikaga eesti pärimuskultuuris, õppida mõistma ja praktikas väljendama tantsu ning muusika omavahelisi seoseid
 improviseerimise ja varieerimise harjutamine, oma muusikalise väljenduse arendamine meloodiaga sobivate kaas- ja saatehäälte kujundamine

Mängutehnilised oskused

torupilli võimalikud laadid (G-ioonina, g-dooria, G-lüüdia, G-miksolüüdia, e-eoolia, e-dooria, e-früügia, d-moll harmooniline, d-moll meloodiline, D-miksolüüdia, D-ioonina, d-eoolia, d-dooria)
 kaashäälte mängimine erinevad mängutehnilised võtted (avatud ning poolkaetud tehnika)
 noodist lugemise oskus

Mõisted

kaunistused diatoonilised laadid kaashääl torupilli nimetused muudes kultuurides
 variatsioon, improvisatsioon

Oskused

Õpilane:
 valdab torupilli heal tasemel oskab pilli hooldada (piugule keele tegemine jne) tunneb eesti pärimustantse ja nende iseloomulikuid muusikalisi tunnuseid, oskab mängida tantsu saateks tunneb elementaarseid eesti pärimusmuusika stiilelemente suudab musitseerida erinevates koosseisudes on võimeline omandama repertuaari kuulmise ja noodid järgi oskab omaloomingulisi palasid seada noodikirja

Lisategevused

pillimeistrite külastamine

erinevate kontsertide ja muude pärimusmuusika sündmuste külastamine,

kuuldu-nähtu arutelu õpetajaga

osalemine pärimusmuusika õppelaagrites ja meistriklassides

osalemine tantsuklubides pillimängijana

Nõuded taseme lõpul

Õpilane:

- mängib torupilli heal tasemel G-duuris (miksolüüdia), D-duuris, e-mollis (dooria, früügia)

- oskab mängida tantsu saateks - on omandanud varieerimisoskuse ja erinevad kaunistusvõtted

- oskab kujundada meloodiaga sobivaid kaashääli

- oskab eristada erinevaid lugude tüüpe eesti pärimusmuusikaas

- on võimeline analüüsima pillilugusid nii relatiivselt kui absoluutselt nooditundmise süsteemis

Repertuaarinäited

Tantsulood: Tule aga tule, Nõianeitsi, Aleksandra valss, Leedu tants, Ilut-Tilut, Serjoža, üks viulipolka Pärnumaalt, Piimanaiste polka, Parmupillilugu, 1-2-3-4-5-6-7, Torupillipolkad, Pidukakk labajalg, Räditants, Voortants, Vanaranna, Ingliska, Nellätants, Pulgatants, Harju vass

Vahelduv taktimõõt: Kaege puid Sünkoop: Serjoža Mollis: Minoorne labajalg, Piimanaiste polka üks läbimäng, Serjoža, Nõianeitsi D-duuris: Leedu tants, Ilut-tilut, Juudi jung, Tarvastu torupillilugu. Varieerimise harjutamine: Piimanaiste polka, Tarvastu torupillilugu Kaunistusvõtete ja stiilelementide kasutamine kõigis eelnevalt õpitud lugudes, esimeseks looks: Targa rehealune. Uus: Kuusalu pulmamars koos erinevate variantidega Saatehääle harjutamine: Targa rehealune Laululugude pillile seadmine: Põdral maja metsa sees, Roosi istõ vangitorin ja muud lihtsama meloodiaga laulud.

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdi vormis) mõlema poolaasta lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus

- ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul

- taseme lõpus on üleminekueksam (kontserdivormis), õpilane esitab neli lugu, neist ühe ansambli koosseisus (või koos õpetajaga), kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid, lihtsamaid varieerimisvõtteid ning kaunistusi.

III TASE**Üldiseloostus**

Torupillimängu õppimine pärimusmuusika lugude kaudu. Musitseerimine erinevates koosseisudes. Repertuaari omandamine kuulmise ja noodi järgi. Erinevate laulu-, tantsu- ja pillilugude tüüpide tundmine eesti pärimusmuusikas, oskuse arendamine neid nii kontserdilaval kui ka tantsusaatenal esitada. Omaloominguliste lugude välja mõtlemine ja noodikirja seadmine. Tutvumine erinevate traditsiooniliste esitusstiilidega. Teiste rahvaste torupillimuusika mängimine (Rootsi, Madalmaad jne).

Programm

Õppetöös on olulised järgmised tegevused:

- tantsumuusika mängimine ning tutvumine erinevate variantidega
- tantsuks mängimise praktiseerimine
- tehnikat ja muusika taju arendavate harjutuste mängimine
- improviseerimise ja varieerimise harjutamine, oma muusikalise väljenduse arendamine
- õppimine arhiivilindi ja muude salvestuste järgi
- saate- ja kaashäälte kujundamine

Mängutehnilised oskused

- torupilli võimalike laadide (G-ioonina, g-dooria, G-lüüdia, G-miksolüüdia, e-eoolia, e-dooria, e-früügia, d-moll harmooniline, d-moll meloodiline, D-miksolüüdia, D-ioonina, d-eoolia, d-dooria) tundmine - heliredelid, põhikolmkõlad, tertsid - noodimaterjali kasutamine lisaks kuuldelisele lugude omandamisele, mängitavate lugude kirjanemise oskuse arendamine - rahvapärased kaunistusvõtted ja stiilielemendid - erinevad mängutehnilised võtted (avatud, kaetud ning poolkaetud tehnika)

Oskused

Õpilane:

- valdab torupilli heal tasemel
- tunneb eesti pärimustantse ja nende iseloomulikumaid muusikalisi tunnuseid, oskab mängida tantsu saateks
- oskab musitseerida erinevates koosseisudes
- suudab ise välja mõelda, kirja panna ja seada erinevatele koos-seisudele lihtsamaid omaloomingulisi lugusid
- oskab kujundada meloodiale sobivaid kaas- ja saatehääli
- oskab rahvapärase varieerimise võtteid, improviseerib

Mõisted

- harmoonia põhifunktsioonid
- kaashääli, iseseisev saatehääli
- rahvamuusika stiilielemendid, esitusstiil
- helilaadid: dooria, früügia, lüüdia, miksolüüdia, pentatoonika
- varieerimine
- improviseerimine

Lisategevused

- osalemine tantsuklubides nii kaas- kui ka iseseisva muusikuna üksi ja ka erinevates koosseisudes
- pillimeistrite külastamine - erinevate kontsertide ja muude pärimusmuusika sündmuste külastamine - osalemine pärimusmuusika õppelaagrites ja meistriklassides

Nõuded taseme lõpul

Õpilane:

- mängib latusalt torupilli, kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid (avatud ja poolkaetud tehnikad)
- mängib torupilli heal tasemel G-duuris (miksolüüdia), D-duuris, e-mollis (dooria, früügia) ning oskab mängida erinevaid laade
- oskab kujundada meloodiale sobivaid kaas- ja saatehääli, varieerida ja improviseerida.
- oskab mängida kontsertolukorras ja tantsu saateks
- oskab häälestada ja hooldada pilli

Repertuaarinäited

Lood erinevate pillide (viul, lõõts) repertuaarist

Moduleerimine: Piimanaiste polka, Ilut-Tilut

Poolkaetud tehnika: Juudi jung, Lope valts, Visa fran Venjan (Rootsi), Leksans beväringsmarsch (Rootsi), Jussi esimene lugu, Hiidlase vene kamarushka

Laadid: Karuants (Rootsi, dooria), polska Norra Rada (Rootsi)

Esinemiste kord

-hindelised ettemängud (kontserdivormis) toimuvad mõlema poolaasta lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus

– ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul

- hindelisel lõpukontserdil esitab õpilane kuus lugu, neist kaks ansambli koosseisus.

Õpilane näitab oma oskusi solistina, ansambli liikmena ja tantsu saatjana. Lugude esituses peab kajastuma õpingute vältel omandatud mängutehnilised oskused, improviseerimise, varieerimise ja tehnikate (avatud, poolkaetud) kasutamise oskus.

Õppeaine nimetus: PIKKVILE**Eesmärgid**

Õppe eesmärgiks on tutvustada ülemhelide skaalal põhinevat vilepillimängimise tehnikat ja võimaldada põhioskuste omandamist iseseisvaks musitseerimiseks pärimusmuusikas. Samuti on eesmärgiks õpilase loomevõime arendamine, muusika kuulamine, arendades tema kujundlikku mõtlemist ja fantaasiat, rütmi- ja muusika-tunnetust, artikulatsiooni ja fraseerimist, kuulmisteravust, vormitaju ja hingamist. Oluline on õpilase muusikaliste eelistuste ja omaloomingu toetamine, koosmusitseerimine ning arvestamine teiste pillimängijatega.

Pärimusmuusika seostamine muu taustmaterjaliga – rahvakalender, kombestik, tantsud jne.

I TASE**Üldisloomustus**

Õppe eesmärgiks on pikkvile baasoskuste omandamine pärimusmuusika lugude kaudu. Õppetöö toimub traditsioonist pärit õppemeetodiga kuulmisele, jälgendamisele ja mälule toetudes. Repertuaariks on peamiselt eesti pärimusmuusika, eelkõige lihtsad laulu ja pillilood.

Programm

Õppetöös on järgmised tegevused:

- pilli ehitusega tutvumine ja heli tekitamine
- pikkvile helirea mängimine lahtise ja kinnise mänguvõttega
- pärimusmuusikast pärit lihtsamate lugude (lauluviisid jm.) ja karjase pillide lugude mängimine
- variatsioonide loomine
- improviseerimine

Mängutehnilised oskused

pillimängu asend (keha asend, huulte asend, pilli hoid)

hingamine, tooni tekitamine, ühtlane puhumine, erinevate astmete jaoks vastava õhusurve

tugevuse leidmine
lugude meloodiline ja vormiline ülesehitus (motiiv, fraas, osad, läbimäng)

Mõisted

- pikkvile helirida – ülemhelid ja naturaalhelid
- kinnine ning lahtine mänguvõte
- vormiosad (motiiv, fraas, osad, läbimäng)
- variatsioon ja improvisatsioon
- pärimuslikud puhkpillid: karjapasun, roopill, torupill, karjavile, parmupill, pajuvile, sokusarv

Oskused

Õpilane:

- on omandanud pikkvile mängu baastehnika ja elementaarse pillimänguoskuse
- tajub ülemhelide skaala erinevust
- oskab kohandada kuulmise järgi meloodiaid vastavalt pikkvile skaalale
- oskab algelisel tasemel improviseerida
- tunneb rahvapärase varieerimise põhimõtteid ja oskab neid pillimängus rakendada

Lisategevused

- pärimusmuusika sündmuste, kontsertide, õppelaagrite külastamine, kuuldu ja nähtu analüüs õpetajaga
- pärimusmuusika tänapäevaste ja arhiivsalvestuste kuulamine ning kuulatud materjali analüüsimine koos õpetajaga

Nõuded taseme lõpul

Õpilane

- mängib pikkvilet latusalt - tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid
- on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida ja kohandada vastavalt pikkvile skaalale
- on omandanud oskuse pillilugusid rütmiliselt ja helikõrguslikult (relatiivses nooditundmise süsteemis) analüüsida
- suudab analüüsida tasemekohaseid pillilugusid, kasutades õpitud muusikateoreetilisi mõisteid

Repertuaarinäited

- pillimängu asend: Helirea mängimine, erinevad etüüdid. Tarvastu torupillilugu, Paistu torupillilugu.
- hingamine: Halliste torupillilugu, Tarvastu torupillilugu, Kuldimunalõikaja, heliredelid
- Sõrmestus: eelnevalt õpitud lood, lihtsamad etüüdid
- erinevad rütmi ja meetrumi harjutused
- Kaanon: Paistu torupillilugu

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdivormis) mõlema poolaasta lõpus
- lisaks ettemängudele ülesastumised vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- taseme lõpus on üleminekueksam (kontserdivormis). Õpilane esitab kolm lugu, kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid.

II TASE

Üldiseloostus

Tutvumine muude kultuuride pikkvile traditsiooniga. Oma muusikalise väljenduse rikastamine varieerimise ja improviseerimise kaudu. Koosmuusitseerimisel teiste pillidega meloodia ja saatehääle kujundamine vastavalt pikkvile helireale. Repertuaari omandamine kuulmise ja nood järgi.

Programm

Õppetöös on olulised järgmised tegevused:

pärimusmuusikast pärit lugude, eesti tantsulugude (ja pärimuslike puhkpillilugude mängimine ning muude kultuuride (näiteks: Norra, Rootsi) pikkvile traditsioonist pärit lugude mängimine
meloodiaga sobivate kaas- ja saatehääle kujundamine tantsuks mängimise
praktiseerimine

Mängutehnilised oskused

kaunistused: trillerid, eel- ja järellöögid, glissandod kaashääle loomine minoorne helirida (poollahtine mänguvõte)

Mõisted

- rahvapärased kaunistused
- minoorne helirida
- rahvalaul, rahvamäng, pärimustants, labajalg, polka, reinlender, masurka, valss
- variatsioon, improvisatsioon - kaashääle, iseseisev saatehääle

Oskused

Õpilane:

valdab pikkvile mängu heal tasemel

tunneb eesti pärimustantse ja nende iseloomulikke muusikalisi tunnuseid, oskab tantsuks mängida

tunneb pikkvilele omast repertuaari ka teiste maade muusikakultuuridest

kasutab oma mängus pärimuslikke varieerimis- ja kaunistusvõtteid ning muid stiilielemente (näiteks: rõhud jne)

Lisategevused

osalemine pärimusmuusika õppelaagrites ja meistriklassides osalemine tantsuklubides, soovitatavalt mängijana võimalusel pikkvile ehitamine ning teiste pärimuslike puhkpillide (roopill, pajuviile, savipill, lehepill) ehitamine

Nõuded taseme lõpul

Õpilane:

- mängib pikkvilet heal tasemel
- oskab mängida tantsu saateks
- on omandanud varieerimisoskuse ja erinevad kaunistusvõtteid
- oskab kujundada meloodiaga sobivaid kaashääli
- oskab eristada erinevaid lugude tüüpe eesti pärimusmuusikaas

Repertuaarinäited

Tantsulood: Tule aga tule, Nõianeitsi, Harju vass, Leedu tants, Ilut-Tilut, Serjoža, üks viiulipolka Pärnumaalt, Piimanaiste polka, Parmupillilugu, 1-2-3-4-5-6-7

Vahelduv taktimõõt: Kaega puid

Sünkoop: Serjoža

Mollis: Minoorne labajalg, Serjoža, Nõianeitsi

Varieerimise harjutamine: Tarvastu torupillilugu

Kaunistusvõtete ja stiielelementide kasutamine kõigis eelnevalt õpitud lugudes, esimeseks looks: Uus: Kuusalu pulmamarss koos erinevate variantidega

Saatehääle harjutamine: Targa rehealune

Laululugude pillile seadmine: Roosi istõ vangitornin

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdi vormis) mõlema poolaasta lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus

- ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul

- Hindelisel lõpukontserdil esitab õpilane vähemalt neli lugu, neist ühe ansambli koosseisus (või koos õpetajaga), kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid, lihtsamaid varieerimisvõtteid ning kaunistusi.

3.1.3. LÕÕTS

Maht tundides: 1 individuaaltund nädalas (45 minutit), 35 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid:

Õppe eesmärgiks on õppida mängima erinevaid lõõtspillide tüüpe ja nende mängutehnikaid., samuti tunda eesti pärimusmuusikat, õppida selle kaudu muusikalisi oskusi ning arendada loovust.

Märkus:

Lõõtsapilli tüübid – teppo-lõõts, libliklõõts, 2-3-realised Euroopa päritolu pillid, karmoška.

Lõõtsa mängustiilid – Võru (näiteks: K. Kikas, A. Teppo, E. Lindmets, E. Koovit jt), seto (näiteks: K. Tero jt), Lääne-Eesti ja saarte mängustiilid; põhjamaade mängustiilid; muude maade (näiteks: Iiri, Prantsuse, Vene jm.)

Õppeaine programm

I TASE

Üldisloomustus

Õppe eesmärgiks on lõõtsa mängutehniliste baasoskuste omandamine ja pärimuskultuuri erinevate väljendusvormide ning nende tunnuste tundma õppimine. Õppetöö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod) relatiivses noodi-tundmise süsteemis. Oluline on harmoonia taju arendamine saate kujundamise abil.

Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude, peamiselt uuemate rahvalaulu-viiside ja lihtsamate tantsulugude mängimine
- muusika taju ja mängutehniliste oskuste arendamine
- lihtsate saatevõtete tundmaõppimine
- improviseerimise ja varieerimise võtete tundmaõppimine ja harjutamine
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste omandamine
- muusika kuulamine, eelkõige õpetaja esituses kui ka helisalvestis-telt, analüüs õpetajaga

- kaasõpilaste ja õpetajaga koos mängimine, selle läbi kuulamisoskuse arendamine

Mängutehnilised oskused

- hea istumisasend, pingevaba lõõtsa hoidmine ja käte asend
- lõõtsa juhtimine, tooni tekitamine ja kujundamine, lõõtsa vahetus
- vasaku ja parema käe sõrmetehnika eraldi ja koos. Oskus kasutada vasaku käe nelja ja parema käe nelja (2 realisel lõõtsal viit) sõrme
- viisi ülesehituse ja vormi mõisted (heli, meloodiline liikumine, motiiv, fraas, osa ja läbimäng)
- 2- ja 3-osaline meetrum
- erinevad strihhid (*non-legato*, *legato*, *staccato*)
- algteadmised tempost, dünaamikast ja fraseerimisest

Mõisted

- pilli ehitus ja osad: kaaned, vahelõõts, nupulaud, õhuklapp, keeltepakud, kinnitus konks, keeled, keelte nahad,
- tantsumuusika (vals, polka, reinlender)
- meloodia, saade
- heli, meloodiline liikumine - motiiv, fraas, osa ja läbimäng
- improviseerimine, varieerimine
- 2- ja 3-osaline meetrum - strihhid (*non-legato*, *legato*, *staccato*)
- tempo, dünaamika ja fraseerimine

Oskused

Õpilane valdab pilli elementaarsel tasemel. Oskab lihtsamaid pärimusmuusikapalu ja tunneb nende seost pärimuskultuuriga. Musitseerib nii ükski kui ka ansambli koosseisus. On tuttav varieerimise ja improviseerimise lihtsamate võtetega.

Lisategevused

- külastada kontserte ja muid pärimusmuusika sündmusi (lõõtspilli-mängijate võistumäng Võru Folkloorifestivali raames, Üleriigilised lõõtspillimängijate päevad, Viljandi Pärimusmuusika festival jne), arutelu õpetajaga
- külastada pärimuskultuuri õppelaagreid ja tegutsevaid pillimehi
- tutvuda tantsuklubide tööga

Nõuded taseme lõpul

- oluline on kasutada kaherealisel lõõtsal mõlemat rida ja kolme- ja neljarealisel lõõtsal kolme rida; - lood peavad olema valitud nii, et saaks vasaku käega kasutada lisaks toonika ja dominant - funktsioonile ka subdominantfunktsiooni;
- tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid; - on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida

Repertuaarinäited

- Savikoja venelane - Leedu tants - Perekonnavals

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdivormis) II ja IV veerandi lõpus
- lisaks ettemängudele ülesastumised vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- taseme lõpus on üleminekuksam (kontserdivormis). Õpilane esitab kaks lugu, kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid.

II TASE

Üldiseloostus

Arendada lõõtsa mängutehnilisi oskusi, pärimuskultuuri tundmist ning esitusstiili elemente. Õppetöö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga, millele lisandub absoluutse nooditundmise süsteemi tundmine.

Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude, peamiselt tantsulugude (reinlender, valss, polka, labajalavalss, marss jm) mängimine
- muusika taju ja mängutehniliste oskuste arendamine
- saatevõtete harjutamine
- improviseerimise (näiteks: etteantud harmooniale viisi improviseerimine) ja rahvapärase varieerimise harjutamine
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste täiendamine
- muusika kuulamine nii uutelt kui ka arhiivimaterjali salvestustelt, kuuldu analüüs õpetajaga
- kaasõpilaste ja õpetajaga koos mängimine, enese ja kaasmängijate kuulamisoskuse arendamine

Mängutehnilised oskused

- eelmisel tasemel omandatud oskuste edasi arendamine
- funktsionaalharmoonilise (liblik-, 2-realise lõõtsa ning karmoškaga ka modaalse) saate kujundamine
- tantsu saatmise harjutamine
- vahetusbassi kasutamine
- heliredeli (põhiduuride) ja kolmkõlade mängimine kokku ja lahku lõõtsaga

Mõisted

- labajalavalss, marss
- vahetusbass - heliredel, kolmkõla

Oskused

- valdab pilli heal tasemel
- oskab eesti pärimusliku tantsumuusika repertuaari, tunneb nende iseloomulikumaid tunnuseid ja saatekujundust
- oskab viisile kujundada saateharmoonia
- valdab pärimuslikke stiilivõtteid (tooni tekitamine, kaunistused, varieerimine jne)
- musitseerib nii üksi kui ka ansambli koosseisus
- oskab etteantud harmooniale improviseerida viisi

Lisategevused

- õppeaasta jooksul vähemalt nelja erineva kontserdi külastamine, kuuldu analüüs koos õpetajaga
- osalemine pärimusmuusika meistritubades ja õppelaagrites aktiiv-õpilasena
- osalemine tantsuklubides kaasmängijana
- lõõtsapillipäevade ja võistumängimiste külastamine

Nõuded taseme lõpul

- oskab mängida tantsu saateks

- on omandanud varieerimisoskuse ja erinevad kaunistusvõtted
- oskab kujundada meloodiaga sobivaid kaashääli
- oskab eristada erinevaid lugude tüüpe eesti pärimusmuusikaas
- on võimeline analüüsima pillilugusid relatiivses nooditundmise süsteemis

Repertuaarinäited

- Aleksandra valss - Kolme paari - Tule aga tule - Krakovjak
- Ingliska

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdi vormis) II ja IV veerandi lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus
- ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
- Hindelisel lõpukontserdil esitab õpilane vähemalt neli lugu, neist ühe ansambli koosseisus (või koos õpetajaga), kasutades erinevaid mängutehnilisi võtteid, lihtsamaid varieerimisvõtteid ning kaunistusi.

III TASE

Üldisloomustus

Arendada lõõtsa mängutehnilisi oskusi, erinevate esitusstiilide tundmist ja praktiseerimist, pärimuskultuuri tundmist. Õppetöö toimub pärimusmuusikale omase kuulmise järgi õppimise meetodiga, samuti noodikirja kasutamine. Isikliku mängustiili ja omaloomingu harjutamine.

Programm

Õppetöö sisaldab järgmisi tegevusi:

- eesti pärimusmuusikast pärit lugude ja teiste kultuuride lõõtsa-repertuaari lugude mängimine (näiteks: soome, rootsi, norra, vene, keldi, prantsuse)
- mängutehniliste oskuste arendamine - erinevate esitusstiilide harjutamine salvestuste põhjal
- saatevõtete harjutamine, ise kaashäälte loomine
- improviseerimise ja varieerimise harjutamine toetused pärimusmuusikas tuntud traditsioonilistele võtetele
- pärimusmuusikaalaste taustteadmiste süvendamine
- muusika kuulamine nii uutelt kui ka arhiivimaterjali salvestustelt, kuuldu analüüs koos õpetajaga
- kaasõpilaste ja õpetajaga koos mängimine, enese ja kaasmängijate kuulamisoskuse harjutamine

Mängutehnilised oskused

- mängitavate lugude kirjanemise oskuse täiendamine
- noodistlugemise harjutamine
- kaashäälte, nii funktsionaalharmooniale põhineva kui ka modaalse, kujundamine
- heliredelid erinevates strihhides ja tempodes, kolmkõlad akordidena ja arpedžos, nii kokku kui ka lahku lõõtsaga

Mõisted

- kaashääli - arpedžo

Oskused

Õpilane valdab pilli väga heal tasemel. Oskab nii eesti pärimus-muusika lugusid kui ka teiste kultuuride lõõtsalugusid. Oskab luua harmoonilist saadet ja sellele põhinevaid kaashääli. Kasutab mängus varieerimist ja improviseerimist. On tutvunud ka teist tüüpi lõõtsa-pilliga. Musitseerib üksi ja ansambli koosseisus.

Lisategevused

- õppeaasta jooksul vähemalt kuue kontserdi külastamine, kuuldu analüüs koos õpetajaga
- osalemine pärimusmuusika meistritubades ja õppelaagrites aktiiv-õpilasena
- osalemine tantsuklubides üksikmängijana
- lõõtsapillipäevade ja võistumängimiste külastamine
- Viljandi Kultuuriakadeemia külastamine
- võimalusel õppida tundma lõõtsa materiaalosa (lõõtsapilli hooldus, remont ja häälestamine)

Nõuded taseme lõpul

- mängib lõõtsapilli ladusalt kõikidelt ridadelt kasutades
- tunneb ära pärimusmuusika põhižanrid
- on omandanud oskuse kuulmise järgi pillilugusid õppida
- on omandanud oskuse pillilugusid rütmiliselt ja helikõrguslikult (relatiivses nooditundmise süsteemis) analüüsida
- suudab analüüsida tasemekohaseid pillilugusid, kasutades õpitud muusikateoreetilisi mõisteid
- oskab kujundada meloodiale sobivaid kaas- ja saatehääli, varieerida ja improviseerida.
- oskab mängida kontsertolukorras ja tantsu saateks
- oskab hooldada pilli

Repertuaarinäited

- Kui lõõtsapill naljatab - Padespan - Teppo reilender - Austria polka
- Kantri valss

Esinemiste kord

- hindelised ettemängud (kontserdivormis) toimuvad II ja IV veerandi lõpus. Ettemängul esitatakse vähemalt kolm lugu, neist üks ansambli koosseisus
 - ülesastumised üksikesinejana või ansambli koosseisus vähemalt kahel avalikul kontserdil õppeaasta jooksul
 - hindelisel lõpukontserdil esitab õpilane kuus lugu, neist kaks ansambli koosseisus.
- Õpilane näitab oma oskusi solistina, ansambli liikmena ja tantsu saatjana. Lugude esituses peab kajastuma õpingute vältel omandatud mängutehnilised oskused, improviseerimise, varieerimise ja tehnikate kasutamise oskus.

Õppematerjal

Teinbas, T. 1994. *Lõõtsapillidest, lõõtsapillimängust ja -mängijatest*. Tallinn: Eesti Rahvakultuuri Arenduskeskus
Tõnurist, I. 1996. *Pillid ja pillimäng eesti külaelus*. Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus
Tampere, H. 1975. *Eesti rahvapillid ja rahvatantsud*. Tallinn: Eesti Raamat
Kikas, Karl 2006. *Nõiduslik öö*. Henn Rebane
Teppo, Aivar 2006. *Mängib lõõtsapillivirtuoos Aivar Teppo*. LeHelMus
Uppin, Juhan, Teppo, Aivar 2002. *Lõõtsapillikuningad*. E

3.1.4. Õppeaine nimetus: HIIU KANNEL

Õppeaine maht: 1 individuaaltund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Eesmärgid

Omandada pärimusliku hiiu kandle mängustraditsiooni abil musitseerimiseks vajalikud tehnilised võtted ja muusikalised oskused. Arendada õpilase isiklikku musitseerimise kogemust ja loovust. Anda oskusi ja võimalusi loominguliseks tegevuseks. Saavutada hea ettevalmistus iseseisvaks harrastustegevuseks.

I TASE

Üldisloomustus

Õppe eesmärgiks on omandada hiiu kandle mängimise elementaarsed tehnilised mänguvõtted.

Isiklike kogemuste kaudu õppida tundma hiiu kandle mängimise traditsiooni ja suhtuda loovalt musitseerimisse. Töö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodi (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod) abil relatiivses noodi-tundmise süsteemis.

Programm

- hiiu kandle ehitus ja osad, pilli hoolduse alused
- pilli- ja poognahoid
- tooni kvaliteet ja poognastrihhid (*portato*, *legato*)
- traditsioonilised mänguvõtted (esimeses positsioonis), kahe käe vaheline koordinaatsioon
- lihtsamate pillilugude õppimine ja mängimine kuulmise järgi nii *duuris* kui *mollis* (hiiu kandle mängustraditsioonis levinud helistikes)
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine
- meloodia ülesehituse ja vormi lihtsamad mõisted
- musitseerimine nii üksi kui ka saatel ja ansamblis
- lihtsama rahvapärase varieerimise ja improviseerimise harjutamine
- pilli hooldus ja häälestamise (kvintihäälestus) harjutamine
- muusika kuulamine eelkõige õpetaja esituses ning helisalvestustelt, analüüs koos õpetajaga
- soovituslikult noodikirja õppimine

Mõisted

- pilli ja poogna osade nimetused: kere ehk korpus, kaas, põhi, küljed, kõlapulk, basspalk, aisad, virblid, jõhvkeeled, roop, kõlaavad, keeltehoidja ehk käpp, keeltehoidja nupp; poognapuu, jõhvid, kampil
- strihhid - *portato*, *legato*
- sõrmede numeratsioon
- burdoon
- rahvalaul (regilaul, riimiline laul), rahvamäng ja tantsuviis (polka, labajalavalss, reinlender)
- heliaste (terve- ja pooltoon), meloodiline liikumine; alteratsiooni-märgid
- kuueteistkümnendik-, kaheksandik-, neljandik- ehk veerandnoot, kahendik- ehk poolnoot, ühendik- ehk tervenoot; samade vältustega pausid
- vormiosad: läbimäng, osa, lause, fraas, motiiv
- duur ja moll - 2- ja 3-osaline meetrum

- varieerimine, improviseerimine
- solo, duo/duett ja trio ning nende rahvapärased nimetused; ansambel ja pillikoor
- soovituslikult helikõrguste tähtnimed

Oskused

Õpilane:

- oskab hoida pilli ja poognat, oskab heli tekitada ja kasutab mängimisel kõiki keeli ning sõrmi
- mängib kahel keelel ja kasutab pikka ja lühikest poognat ning *legatot*
- tunneb eesti pärimusmuusika põhižanre (laulud ja pillilood)
- orienteerub praktilises musitseerimises kasutusel olevates muusika-teooria põhimõistetes
- mängib nii üksi kui ka koos teistega ning saatega
- oskab pilli häälestada ja hooldada

Lisategevused

- erinevate kontsertide (pärimus-, klassikalise, kaasaegse ja popmuusika kontsertide) külastamine (ühel õppeaastal vähemalt 2 korda) ja arutlus õpetajaga
- pärimusmuusika salvestuste (CD, kassett, video) kuulamine ja arutlus õpetajaga
- tantsuks mängimine kaasmuusikuna (n. tantsuklubides; vähemalt kaks korda õppeaastas)
- vastavalt võimalustele pärimuskultuuri sündmustel osalemine vähemalt kahel korral õppeaastas
- vastavalt võimalustele meistrklasside kuulamine
- vastavalt võimalustele lastele ja noortele mõeldud pärimuskultuuri õppelaagrites osalemine

II TASE

Üldisloomustus

Õppe eesmärgiks on saavutada pillil ladus mänguoskus. Kuulmise järgi õppimisele lisandub õppimine noodi järgi absoluutses noodi-tundmise süsteemis. Samuti on eesmärgiks anda teadmisi muusikalisest kirjaoskusest ja tutvuda hiiu kandle tüüpi pillide mängu-kultuuriga.

Programm

- jätkub töö eelmise taseme oskuste lihvimisega
- pärimusmuusika repertuaari, eelkõige tantsulugude mängimine. Lugusid ka teiste pillide hiiu kandlele sobivast repertuaarist
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine
- poognastriih *staccato*
- rütmifiguurid: süngoobid, pide, eellök
- rahvapärased muusikalised kaunistused
- lihtsamatele lauluviisidele ja pillilugudele kaashäälte kujundamine kuulmise järgi
- kvarthäälestus
- harmoonia põhifunktsioonid - I (toonika), IV (subdominant), V (dominant)
- rahvapärase varieerimise ja improviseerimise harjutamine
- omaloomingu harjutamine
- noodikiri ning pillilugude mängimine noodist
- dünaamilised väljendusvahendid - *piano* ja *forte*
- transponeerimine pilli võimaldavates helistikes
- selgema struktuuriga lugude noodistamine

- musitseerimine segaansambelis
- muusika kuulamine nii elavas esituses (näiteks: õpetaja jm. Rahva-pillimehed) kui ka helisalvestuse, sealhulgas arhiivlindistuste vahendusel ning arutelu õpetajaga. Näited ka teiste instrumentide esitusest

Mõisted

- hiiu kandle sarnaste pillide nimed, ehituslikud eripärad, repertuaar: *the bowed harp, talharpa, stråkharpa, jouhikko*
- *legato* –
- sünkoop ja sünkopeeritud noot
- pide
- eellöök
- modaalsus
- akord ehk kooskõla (kolmkõla, septakord)
- harmoonilised funktsioonid: I (toonika), IV (subdominant), V (dominant)
- rahvapärased kaunistused ülevõetuna teiste pillide muusikast
- varieerimine
- saatepartii ja kaashääl
- dünaamika: *piano* ja *forte*

Oskused

Õpilane:

- tunneb eesti pärimusmuusika repertuaarist pärit olevaid tantsu-lugusid ning oskab neis kasutada kaunistusvõtteid ja rahvapärast varieerimist
- on tutvunud hiiu kandle tüüpi pillide jõukohase pärimusmuusika repertuaariga
- kasutab uusi õpitud tehnilisi mänguvõtteid ja teoreetilisi teadmisi
- oskab kujundada lihtsat (modaalset ja harmoonilis-funktsionaalset) saatepartiid ja kaashäält
- tunneb noodikirja ja kasutab seda traditsioonilise õppemeetodi kõrval lugude omandamiseks
- oskab noodistada lihtsamaid lugusid - tunneb elementaarset lugudega seotud taustmaterjali
- musitseerib üksi, koos õpetajaga ja ansambelis
- oskab pilli häälestada ja hooldada

Lisategevused

- tantsuks mängimine nii üksi kui ansambelis (näiteks tantsuklubides, vähemalt kaks korda õppeaastas)
- erinevate kontsertide (pärimus-, klassikalise, kaasaegse ja popmuusika kontsertide) külastamine (ühel õppeaastal vähemalt 3 korda) ja arutlus õpetajaga
- pärimusmuusika salvestuste (CD, kassett, video) kuulamine ja arutlus õpetajaga
- tutvumine hiiu kandle ehitamisega pillimeistri juures
- vastavalt võimalustele meistrklassis osalemine
- vastavalt võimalustele lastele ja noortele mõeldud pärimuskultuuri õppelaagrites osalemine
- vastavalt võimalustele pärimuskultuuri sündmustel osalemine vähemalt kahel korral õppeaastas

III TASE

Üldiseloostus

Pärimusmuusika repertuaar omandatakse traditsioonis kasutusel olnud meetodi ja absoluutse nooditundmise süsteemi abil Repertuaariks on eesti ja teiste maade pärimusmuusika repertuaar Jätkub tehnika arendamine hea pillimängu taseme saavutamiseks

Saate- ja harmoniseerimisülesanded Improviseerimine ja omalooming

Programm

- jätkub töö eelmise taseme oskuste lihvimisega
- pärimusmuusika repertuaari, selle kõrval muude rahvaste, žanrite ja teistelt pillidelt ülevõetud lugude mängimine
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine
- striih *pizzicatos*
- pika poognaga laulva tooni tekitamine
- vastavalt pilli võimalustele teises ja kolmandas positsioonis mängimine
- meloodiahäältele kaashäälte ja saatepartii loomine
- funktsionaal-harmonilise saatepartii loomine (I, IV ja V) - II ja VI astme akord
- varieerimise ja improviseerimise harjutamine, ka antud lihtsama harmoonilise järgnevuse piires
- omaloomingu harjutamine (mitte kohustuslik)
- noodist lugemise harjutamine
- hiiu kandlele mitteiseloostulikes helistikes (n. F/G/C) mängimine
- muusika kuulamine nii elavas esituses (n: õpetaja, rahvapillimehed) kui ka helisalvestuse, sealhulgas arhiivlindistuste vahendusel ning arutelu õpetajaga. Näited ka teiste instrumentide esituses ja muude kultuuride ning žanrite muusikast
- muusikaliste esituste analüüs

Mõisted

analüüs; improvisatsioon; *pizzicato*; positsioon; harmonisatsioon; II ja VI astme akord

Oskused

Õpilane:

- tunneb eesti pärimusmuusika repertuaarist pärit olevat muusikat ning oskab neis kasutada kaunistusvõtteid ja rahvapärast varieerimist
- tunneb muude kultuuridest pärit hiiu kandle tüüpi pillide repertuaari
- oskab loovalt rakendada õpitud tehnilisi ja teoreetilisi võtteid
- oskab kujundada (modaalset ja harmoonilis-funktsionaalset) saate-partiid ja kaashääli kuulmise järgi ja toetudes etteantud harmoonilisele skeemile
- oskab improviseerida lihtsa harmoonilise järgnevuse piires
- tunneb noodikirja ja kasutab seda traditsioonilise õppemeetodi kõrval lugude omandamiseks - oskab analüüsida oma ja kaasõpilaste ning kuulnud muusikalisi esitusi
- oskab noodistada
- tunneb lugudega seotud taustmaterjali
- musitseerib üksi, koos õpetajaga ja ansambelis
- oskab pilli häälestada ja hooldada

Lisategevused

- osalemine kaasmuusikuna ja iseseisva muusikuna tantsuklubides (vähemalt kaks korda)

õppeaastas)

- erinevate kontsertide (pärimus- klassikalise, kaasaegse ja popmuusika kontsertide) külastamine (ühel õppeaastal vähemalt 3 korda) ja arutus õpetajaga
- pärimusmuusika salvestuste (CD, kassett, video) kuulamine ja arutus õpetajaga
- vastavalt võimalusele hiiu kandle ehitamine
- vastavalt võimalustele meistrikklassis osalemine
- vastavalt võimalustele lastele ja noortele mõeldud pärimuskultuuri õppelaagrites osalemine
- vastavalt võimalustele pärimuskultuuri sündmustel osalemine vähemalt kahel korral õppeaastas
- vastavalt võimalusele vähemalt ühel ekspeditsioonil osalemine

3.1.5. Õppeaine nimetus: PÄRIMUSMUUSIKA VIUL

Õppeaine maht: 1 individuaaltund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Eesmärgid

Õppe eesmärgiks on omandada pärimusliku viiulimängutraditsiooni abil musitseerimiseks vajalikud tehnilised baasvõtted ja muusikalised oskused. Samuti arendada õpilase isiklikku musitseerimiskogemust ja loovust.

ITASE

Üldisloomustus

Pilli- ja poognahoiu harjutamine Pillimängu baastehnika õppimine Pärimusmuusika repertuaari omandamine traditsioonis kasutusel olnud meetodi (kuulamine, vahetu jäljendamine, mälule toetumine) abil. Repertuaariks on peamiselt eesti pärimusmuusika – laulud (regilaul, riimiline rahvalaul), mängulaulud ja lihtsamad pillilood (polka, valss, reinlender) Kasutatakse relatiivset nooditundmise süsteemi (vajadusel võib kasutada ka absoluutset, tähtmarke kasutavat nooditundmise süsteemi) Loovuse arendamine lihtsate improviseerimisülesannete kaudu

Programm

- viiuli- ja poognahoid - tooni tekitamine *pizzocatos* ja poognaga
- vasaku käe mänguvõtted esimeses positsioonis
- kahe käe vaheline koordinatsioon
- poognakäe kasutamine (keelte "tasemed" ja vahetus) ja strihhid (*non legato, legato, staccato, portato*)
- pika ja lühikese poognatõmbe harjutamine; rütmilvältuste tundmine (pikk lõpunoot, neljandik-, kaheksandik- ja kuueteistkümnendik-vältused) ja mängimine
- poogna kasutamine topeltkehtel ehk paarikutes
- laulmine ja lugude õppimine traditsioonilisel meetodil
- muusikataju arendamine: heli ning selle omadused
- vormitaju arendamine: läbimäng, osad
- paaris- ja kolmeosalise meetrumi tajumine ja mängimine: 2/4, 3/8 ja 4/4 taktimõõdud
- tehniliste ja muusikaliste oskuste arendamise harjutused
- muusika ülesmärkimise (ehk noodistamise) harjutamine
- funktsionaalharmonia õppimine kuuldeliselt: I (toonika), IV (subdominant), V (dominant)
- improviseerimise ja lihtsama varieerimise harjutused
- kuni kahe võtmemärgiga helistike mängimine duuris ja mollis
- lihtsamate lugude transponeerimine nii sama mänguvõtte (teisel keelel) kui ka õpitud helistike piires

- koosmusitseerimine õpetajaga ja erialapilli rühmas nii unisoonis kui saatepilli(de)ga, oma mängu sobitamine rühma kõlapilti
- muusika kuulamine, eelkõige oma õpetaja esituses ja helisalvestustelt, arutus õpetajaga
- pilli hooldamine ja häälestamise harjutamine

Mõisted

- pilli ja poogna osade nimetused: kere ehk korpus, kaas, põhi, küljed, kõlapulk, basspalk, kael, tigu, sadul, virblid, keeled, sõrmlaud, roop, kõlaavad, peenhäälestajad, keeltehoidja ehk käpp, keeltehoidja nupp, lõuatugi, sild, sordiin; poognapuu, jõhvid, kruvi, konn, ots või nokk, kampol
- heliaste, terve ja pooltoon; põhitoon, juhttoon, subdominant, dominant - helikõrguste tähtnimetused (a, b, c, d, e, f, g) ja nende astmete asukoht pillil
- alteratsioonimärgid (*diees, bemoll, bekarr*) ning kõrgendatud/madaldataud heliastmed ja nende nimetused
- duur ja moll - *pizzicato - legato, non legato, staccatoja portato*
- paarikutega mängimine ehk topeltkeeleline mänguviis
- burdoon
- kuueteistkümnendik-, kaheksandik-, neljandik- ehk veerandnoot, kahendik- ehk poolnoot, ühendik- ehk tervenoot; samade vältustega pausid
- vormiosad: läbimäng, osad, fraas, motiiv - koosmängu terminid: duo/duett ja trio ning nende rahvapärased nimetused; ansambel ja pillikoor
- regilaul, riimiline laul, mängulaul - polka, valss, reinlender
- harmoonilised põhifunktsioonid: I ehk toonika, IV ehk subdominant, V ehk dominant

Oskused

Õpilane:

- kasutab mängus kõiki vasaku käe sõrmi esimeses positsioonis. Kasutab poognat erinevate strihhidega. Kahe käe vaheline koordineerimine on antud taseme oskuste juures sujuv
- omandab lugusid kuuldeliselt ja orienteerub lugude ülesmärkimise viisis
- tunneb musitseerimiseks, muusika tajumiseks ja ülesmärkimiseks vajalikke mõisteid
- tunneb elementaarset lugudega seotud taustmaterjali - suudab musitseerida üksi, koos õpetajaga või teiste mängijatega, saatega või ilma - oskab pilli hooldada ja häälestada
- on täitnud talle õpetaja poolt määratud individuaalsed ja lisa-tegevuslikud ülesanded

Lisategevused

- võimalusel tutvumine tantsuklubide tööga
- erinevate kontsertide (pärimus-, klassikalise, kaasaegse ja popmuusika kontsertide) külastamine (ühel õppeaastal vähemalt kaks korda) ja arutus õpetajaga
- osalemine vähemalt kahel korral õppeaastas pärimuskultuuri sündmusel ja sellejärgne arutlemine õpetajaga
- võimalusel meistriklasse kuulamine
- võimalusel osalemine lastele ja noortele mõeldud pärimuskultuuri õppelaagrites

II TASE

Üldisloomustus

Õpilane mängib pilli heal tasemel, musitseerib koos teistega, omandab pillilugusid kuulmise ning noodikirja järgi, oskab luua kaashääli ning varieerida. Pärimusmuusika repertuaar omandatakse traditsioonis kasutusel olnud meetodi (kuulamine, vahetu

jäljendamine, mälule toetumine) abil. Sellele lisandub absoluutse nooditundmise süsteemi kasutamine.

Repertuaariks on peamiselt eesti pärimusmuusika – laulud ja pillilood (polka, valss, reinlender, labajalavalss). Tutvutakse teiste maade pärimusliku viiulirepertuaariga. Jätkub pillimängutehnika arendamine. Loovuse arendamine improviseerimis- ja saateülesannete kaudu.

Programm

Lisaks eelneva taseme mängutehnikale ja oskustele:

- eesti pärimuslik viiulirepertuaar (n. labajalavalss/löss, mitmeosaline polka) - tutvumine teiste rahvaste pärimusliku viiulirepertuaariga (n: lihtsamakoeline *polska*, *reel*, *hornpipe*)
- kuni kolme võtmemärgiga helistike mängimine duuris ja mollis
- noodikirja õppimine
- noodist mängimise harjutamine
- rahvapärase viiulimängu tooni tekitamine
- rahvapäraste muusikaliste kaunistuste kasutamine
- poognastrihh: *legato* - sünkoobi ja pide mängimine
- topeltnootide mängimine
- kaashääle loomine kuulmise ehk nn. “kõrva” järgi - sekunda mängimise lihtsamad võtted
- improviseerimise harjutamine
- harmooniliste funktsioonide kasutamine, lisaks II ja VI astme kolmkõlad - vormiosad: lause, fraas, motiiv
- vasaku käe mänguvõtted kolmandas positsioonis
- dünaamiliste väljendusvahendite *piano* ja *forte* kasutamine
- lihtsamate pillilugude noodistamine - musitseerimine ansamblis
- muusika kuulamine, eelkõige oma õpetaja esituses ja heli-salvestustelt, sealhulgas ka arhiivsalvestustelt, arutus õpetajaga

Mõisted

legato; sünkoop ja sünkopeeritud noot; helilaad; helistik; akord(kolmkõla, septakord); topeltnoot; kaashääl; saatepartii: sekunda-tüüpi mängimisviis; eellõök; rahvapärased viiulimuusika kaunistused; dünaamika: *piano* ja *forte*; labajalavalss/löss; vormiosad: lause, fraas, motiiv

Oskused

Õpilane:

- tunneb eesti pärimusmuusika repertuaarist pärit olevaid tantsulugusid ning oskab kasutada neis rahvapärast tooni, lihtsamaid topeltnoote ja kaunistusvõtteid. On tutvunud ka muude maade jõukohase pärimusliku viiulirepertuaariga
- on tutvunud ja kasutab sekunda mängimist ning loob kaashääli
- tunneb noodikirja ja kasutab seda traditsioonilise õppemeetodi kõrval lugude omandamiseks. Oskab noodistada selgema struktuuriga lugusid
- tunneb elementaarset lugudega seotud taustmaterjali
- orienteerub ainekavas toodud mõistetes
- suudab musitseerida üksi, koos õpetajaga ja ansamblis
- on täitnud talle õpetaja poolt määratud individuaalsed ja lisa-tegevuslikud ülesanded

Lisategevused

- tantsuks mängimine nii üksi kui kahekesi (näiteks: tantsuklubides; vähemalt kaks korda õppeaastas)

- erinevate kontsertide (pärimus-, klassikalise, kaasaegse ja popmuusika kontsertide) külastamine (ühel õppeaastal vähemalt 3 korda) ja arutlus õpetajaga
- võimalusel osalemine meistriclassides õpilasena
- võimalusel osalemine lastele ja noortele mõeldud pärimuskultuuri õppelaagrites
- võimalusel osalemine pärimuskultuuri sündmustel vähemalt kahel korral õppeaastas

III TASE

Üldisloomustus

Õpilane valdab pilli (väga) heal tasemel, on analüüsivõimeline, musitseerib üksi ja koos teistega. Omandab pillilugusid kuulmise ning noodikirja järgi. On võimeline lihtsamaid pillilugusid harmoniseerima, oskab luua kaashääli ning saatepartiit. Oskab varieerida ja improviseerida.

Pärimusmuusika repertuaar omandatakse traditsioonis kasutusel olnud meetodi ja absoluutse nooditundmise süsteemi abil. Repertuaariks on eesti ja teiste maade pärimusmuusika repertuaar. Jätkub pillimängutehnika arendamine. Saate- ja harmoniseerimisülesanded. Improviseerimine ja omalooming.

Programm

Lisaks eelnevate tasemete mängutehnikale ja oskustele:

- teiste kultuuride pärimusliku viiulimuusika kaunistuste mängimine (n. *slide*, *roll-on* jm.)
- varieerimisvõtete harjutamine
- pika ja laulva tooni mängimine - vasaku käe mänguvõtted teises positsioonis
- oma ja kaasõpilaste muusikaliste esituste analüüsimine - meloodiahäälele kaashääle ja saatepartiide loomine
- põhifunktsioonide piires (I, IV, V) harmoniseerimine
- lihtsama harmoonilise järgnevuse põhjal improviseerimine
- muusika kuulamine ja analüüs

Mõisted

analüüs; rahvapärane varieerimine; improvisatsioon; meetrum ja pulss; harmoniseerimine

Oskused

Õpilane:

- oskab eesti pärimusmuusika lugude kõrval ka mõningaid lugusid teiste kultuuride pärimusmuusikast ja kasutab neis tüüpilisi võtteid ja kaunistusi (näiteks: trillerid, *slide*, *roll-on* jm.). Teab ka lugudega seotud taustmaterjali - oskab loovalt rakendada seniõpitud mängutehnilisi oskusi. Lisaks oskab ta pärimusmuusikas kasutatava tooni kvaliteedi ja poogna-käsitluse kõrval kasutada ka laulvat, pikka poognat. Samuti oskab kasutada teist, e-keelel vajadusel ka kolmandat positsiooni
- oskab varieerida rahvapärases viiulimängu stiilis
- oskab iseseisvalt harmoniseerida lihtsamaid pillilugusid harmoonia põhifunktsioonide piires.
- Oskab luua kaashääli ja saatepartiit meloodiahäälele
- on tuttav improviseerimisega lihtsama ette antud harmoonia põhjal
- oskab analüüsida oma ja kaasõpilaste muusikalisi esitusi
- orienteerub ainekavas toodud mõistetes
- suudab musitseerida üksi, koos õpetajaga ja ansamblis
- on täitnud talle õpetaja poolt määratud individuaalsed ja lisategevuslikud ülesanded

Lisategevused

- osalemine kaasmuusikuna ja iseseisva muusikuna tantsuklubides (vähemalt kolm korda õppeaastas)
- erinevate kontsertide (pärimus-, klassikalise, džässmuusika, kaas-aegse ja popmuusika kontsertide) külastamine (ühel õppeaastal vähemalt 4 korda) ja arutlus õpetajaga
- võimalusel osalemine meistriklassides õpilasena
- võimalusel lastele mõeldud pärimuskultuuri õppelaagrites osalemine
- võimalusel vähemalt kahel korral õppeaastas pärimuskultuuri sündmustel osalemine - võimalusel vähemalt ühel ekspeditsioonil osalemine

3.2. Õppeaine nimetus: SOLFEDŽO

Maht tundides: 1 rühmatund nädalas (35 tundi õppeaastas)

Õpetuse eesmärgid:

Solfedžo eesmärgiks on muusikalise kirjaoskuse, lauluoskuse ja analüüsivõime arendamine.

Õppeaine programm:**I tase****1. õppeaasta taseme nõuded**

Põhieesmärk: rütmiopeetus, laaditaju arendamine, duur ja moll.

Nõuded teooriale:

1) meetrum ja rütm: rõhuline ja rõhutu taktiosa; takt ja taktijoon; taktidesse jaotamine, lõpujoon; kordamismärk; taktimõõdud 2/4, 3/4 ja 4/4=C, taktiviipamise skeemid; noodivältused ja pausid; tervenoot ja -paus; poolnoot ja -paus; veerandnoot ja -paus; kaheksandiknoot ja -paus;

2) noodikirja algteadmised. Mõisted: noodijoonestik ja abijooned; nootide asukohad noodijoonestikul, noodivarre õigekiri; pauside kirjutamine; viiulivõti; noodinimetused: silp ja/või tähtnimetused; alteratsioonimärgid (diees, bemoll, bekaar); tempo ja dünaamika mõiste;

3) helistikud: laadid (duur ja moll); astmed ja astmetaju arendamine; helistikud: C, F, G duurid ja a-moll loomulik kuju; paralleelsed helistikud; toonika kolmkõla; juhtheli.

Nõuded kuulamisele: duuri ja molli heliredel; duuri ja molli kolmkõla.

Nõuded diktaadile: rütmidiktaat 2-4 takti; ettevalmistused meloodiliseks diktaadiks.

Nõuded laulmisele: heliredel duuris ja loomulikus mollis; I astme kolmkõla duuris ja mollis; eakohased ühehäälsed harjutused ja kaanonid.

Nõuded rütmikale: liikumisega (rütmika, tants, pantomiim jms) seotud mõisted ja vastavate võtete harjutamine; muusika kuulamine ja analüüs.

2. õppeaasta taseme nõuded

Põhieesmärk: molli kolm liiki; intervallid p.1, p. 4, p. 5, p. 8.

Nõuded teooriale:

rütm ja taktimõõt: punkt noodi järel; kolmelöögiline noot; punkteeritud rütm; kuueteistkümnendiknoot ja -paus; eeltakt;

Nõuded helistikule: helistikud kahe märgini (D-h, B-g, d- ja e-moll); toon ja pooltoon; heliredeli ehitus; ebapüsivad ja püsivad astmed;

Nõuded intervallile: tutvumine puhaste intervallidega p.1, p. 4, p. 5, p. 8;

Nõuded kuulamisele: duuri ja molli heliredel; T ja t kolmkõla põhikuju (meloodiliselt ja/või harmooniliselt); õpitud intervallid (meloodiliselt ja/või harmooniliselt);

Nõuded diktaadile: lihtne suuline ja kirjalik diktaat 2-4 takti duuris; rütmidiktaat kuni neli takti;

Nõuded laulmisele: duuri ja loomuliku molli heliredel; T ja t kolmkõla; lihtsad harjutused koos taktiviipamisega.

I taseme õpitulemuste kontroll – hindeline arvestus

Suuline:

- laulda noodist lihtsate rütmidega vastava tasemega harjutus, tunda ära helistik, laulda kolmkõla.

Kirjalik:

- rütmidiktaat

II tase

1. õppeaasta taseme nõuded

Põhieesmärk: lihtintervallid ja akordiõpetuse algus.

Nõuded teooriale:

1) rütm ja taktimõõt: punkteeritud rütm (ta-i-ti); varemõpitu kordamine ja kinnistamine;

2) helistikud: minoori kolm kuju; helistikud kolme märgini;

3) intervallid: v.2, s. 2, v. 3, s. 3; intervallide suurus toonides; ehitamine antud noodist üles ja alla;

4) akordid: toonika kolmkõla pöörded.

Nõuded kuulamisele: õpitud intervallide eraldamine meloodiliselt ja/või harmooniliselt; duuri, loomuliku, harmoonilise ja meloodilise molli heliredelid.

Nõuded diktaadile: suuline ja kirjalik meloodiline diktaat, neli takti; rütmidiktaat kuni neli takti.

Nõuded laulmisele: duuri ja molli kolmkõla pööretega; duuri ja loomuliku molli heliredel.

2. õppeaasta taseme nõuded

Põhieesmärk: akordide ehitamine; toonika kolmkõla pööretega duuris ja mollis; põhikolmkõlad duuris ja mollis.

Nõuded teooriale:

1) taktimõõt 3/8;

2) helistikud: nelja märgiga mažoorid ja minoorid;

3) intervallid: v. 6, s. 6, v. 7, s. 7; duuri ja molli toonika kolmkõlade ehitamine ja pööramine; põhikolmkõlade ehitamine duuris ja mollis.

Nõuded kuulamisele: duuri ja molli (kolm kuju) heliredelid; duuri ja molli kolmkõlad.

Nõuded diktaadile: suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (neli takti); rütmidiktaat (kuni neli takti)

Nõuded laulmisele: duuri ja molli kolmkõlad pööretega, duuri ja harmoonilise molli heliredel.

II taseme õpitulemuste kontroll – eksam

Kirjalik eksam:

1) diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus; 4 takti; kuni kahe märgiga helistik; astmeline ja kolmõla liikumine;

2) rütmidiktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus; 4 takti;

3) kuulamine: meloodilised lihtintervallid; T ja t kolmkõla; duuri ja molli (kolm kuju) heliredel;

4) ehitamine: helistiku määramine võtmemärkide järgi; antud intervalli määramine; heliredeli ehitamine (duur ja molli kolm kuju); antud helistikus toonika kolmkõla ehitamine ja pööramine; antud helistikus põhikolmkõlade ehitamine.

Suuline eksam: duuri heliredeli laulmine kuni kahe märgiga helistik; toonika kolmkõla pööretega ja/või põhikolmkõlade laulmine kuni kahe märgiga duurides; õpitud harjutuse laulmine duuris.

III tase

1. õppeaasta taseme nõuded

Põhieesmärk: dominantseptakord lahendusega ning s. 2, v. 7 ja s. 7 lahendustega.

Nõuded teooriale:

1) rütm, taktimõõt: triool; 6/8 taktimõõt;

2) helistikud: kuni viie märgiga duurid ja mollid;

3) intervallid: lihtintervallide ehitamine antud noodist üles ja alla; v. 7 lahendustega duuris (s. 3, s. 6) ja mollis (v. 3, v. 6); s. 7 lahendusega p. 8; s. 2 lahendusega duuris (v. 3., v. 6) ja mollis s. 3, s. 6);

4) akordid: D7 põhikujus duuris ja mollis; toonika kolmkõla pöörete ehitamine helistikus (duuris ja mollis); subdominandi ja dominandi kolmkõla pööramine duuris ja mollis;

Nõuded kuulamisele: D₇ lahendusega; s. 2, v. 7, s. 7 lahendustega; kolmkõla ja pöörded duuris ja mollis;

Nõuded diktaadile: 2/4 või 3/4 taktimõõdus 4-8 takti duuris, 4 takti mollis;

Nõuded laulmisele: kõik õpitu; jõukohased harjutused.

2. õppeaasta taseme nõuded

Põhieesmärk: põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis

Nõuded teooriale:

1) rütm ja taktimõõt: taktimõõt 6/8; triool; süntkoop;

2) helistikud: 6 märgiga helistikud;

3) intervallid;

4) akordid: kõikide põhikolmkõlade pöörete ehitamine (duuris ja mollis).

Nõuded kuulamisele: D₇ lahendusega duuris ja mollis; duuri ja molli kolmkõlad ja nende pöörded; intervallid.

Nõuded diktaadile: 2/4 ja 3/4 taktimõõdus 4 takti.

Nõuded laulmisele: D₇ lahendusega duuris ja mollis; intervallid.

3. õppeaasta taseme nõuded

Põhieesmärk: akordid VII astmelt.

Nõuded teooriale:

1) rütm ja taktimõõt: süntkoop; vahelduv taktimõõt;

2) helistikud: 7 märgiga duurid ja mollid;

3) intervallid;

Nõuded diktaadile: 2/4, 3/4 taktimõõdus 8 takti; 4/4 taktimõõdus 4 takti.

Nõuded laulmisele: oskus rakendada teoreetiliselt õpitut.

Nooditeksti analüüs: õpitud helistikes.

III taseme õpitulemuste kontroll – eksam

Kirjalik lõpueksam:

- 1) diktaat: 2/4, 3/4 taktimõõdus 8 takti; 4/4 taktimõõdus 4 takti. Kuni kahe märgiga helistikes;
- 2) kuulamine: intervallid ja akordid meloodiliselt ja/või harmooniliselt, duuri ja molli kolmkõlad põhikujus ja pööretena, dominantseptakord lahendusega duuris ja mollis;
- 3) ehitamine: õpitud intervallide ja akordide ehitamine ja lahendamine antud helistikus või antud noodist; intervallide ja akordide määramine; soovi korral harmoonilise või meloodilise molli ehitamine või laadi määramine;
- 4) rütmidiktaat: 4 takti, õpitud rütmidel.

Suuline lõpueksam:

- 1) õpitud harjutuse laulmine;
- 2) molli heliredeli laulmine;
- 3) põhikolmkõlad duuris ja mollis;
- 4) noodist laulmine.

3.3 Õppeaine nimetus: PRAKTILINE TANTSUMUUSIKA

Maht tundides:

II tase – 1 rühmatund nädalas; 35 tundi aastas

Õpetuse eesmärgid:

Õppe eesmärgiks on arendada erialatundides omandatud oskusi eelkõige tantsuks mängimisel. Luuakse praktiline side pärimusmuusika ja selle peamise funktsiooni – tantsu – vahel. Luuakse alus ka õpingutejärgele muusikalisele eneseteostusele.

Üldisloomustus

Õppetöö toimub grupis, kus iga õpilane osaleb nii tantsija kui ka tantsuks mängijana. Õpilane osaleb töös oma erialapillil, lauldes ja tantsides. Praktilise tantsumuusika tundides osalemise eelduseks on erialapilli valdamine vähemalt I taseme nõuete piires, õpilane peab oskama ka oma pilli mängukorda seada ja häälestada.

Programm

Praktilise tantsumuusika tundides on kesksel kohal (instrumentaalse) pärimusmuusika peamine funktsioon – tantsuks mängimine. Keskendutakse põhiliste tantsutüüpide (labajalg, polka, reinlender) tundmaõppimisele nii tantsijana kui tantsuks mängijana.

Praktilise tantsumuusika tunni repertuaari kuuluvad laulumängud, tantsulaulud, I ja II tasemel omandatud tantsulood ning nende samade lugudega seotud liikumine – tants. Tunniotses on oluline õpilase tantsuks mängimise oskuse arendamine nii soolomängijana kui koos kaasmängijatega. Õppeprotsess toimub kuulmisele ja matkimisele toetuva metoodika põhjal.

Oskused

Õpilane valdab järgmisi tegevusi:

- Tunneb vaatlusel ära põhilised tantsutüübid (polka, reinlender, labajalg) ning oskab

- neid tantsida
- Oskab määrata lugude taktimõõtu ning tantsutüüpi
- Oskab õpitud lugusid mängida tantsuks: valida sobiva tempo, alustada lugusid eelmänguga, anda oma mänguga märku loo lõppemisest, jälgida lugude vormi, panna tähele tantsijaid jne.
- Ühtse tempo tajumine ja selles püsimine
- Mängida tantsuks nii üksinda kui koos teiste mängijatega
- Oskab eestlauljana laulda nii tantsulaule kui laulumänge

Mõisted

- Taktimõõt, rütm, tempo
- Loo vorm (motiiv, lause, osa, läbimäng)
- Eelmäng, loo lõpetamine
- Tants, tantsumuusika, laulumäng, tantsulaul
- Põhilised tantsutüübid (labajalg, polka, reinlender)
- Meloodia, saade

Lisategevused

- võimalusel tantsuklubide (Värska, Tartu) külastamine
- muusika kuulamine helikandjatelt ja arutelu
- tantsuvideote (nii arhiivi- kui kaasaegsed salvestused) vaatamine ja arutelu
- osavõtt pärimusmuusika õppelaagritest, festivalidest jne

Esinemiste kord

- tantsuks mängimine (või laulmine) osakonna tantsuõhtutel vähemalt kaks korda aastas

3.4 Õppeaine nimetus: KOOSMÄNG

Maht tundides: III tase – 1 rühmatund nädalas; 35 tundi aastas

Õpetuse eesmärgid:

Õppe eesmärgiks on anda õpilastele koosmängu kogemus, praktiseerida ja edasi arendada erialatundides omandatud oskusi. Harjutatakse pärimuslikes ansamblivormides musitseerimist, nauditava kõlapildi ja muusikalise kujundlikkuse loomist. Luuakse alus ka õpingutejärgsele muusikalisele eneseteostusele.

Üldiseloostus

Õppetöö läbiviimiseks moodustatakse (võimaluse korral) erinevatest pillidest rühmad, eelduseks on pilli algtasemel mängutehnika valdamine. Õpilane osaleb töös peamiselt oma erialapillil ning lauldes, võib kasutada ka lisapilli.

Programm

Koosmängu tunni repertuaaris on lood eesti, aga ka teiste rahvaste pärimusmuusikast (Vt põhipillide II ja III taseme repertuaarinäited – nt Paradiisiliblikas, Imeliku polka, Nõianeitsi, Leedu tants). Õpilane osaleb aktiivselt lugude muusikalisel kujundamisel ja lõpliku vormi viimistlemisel.

Õppeprotsess viiakse läbi valdavalt kuulmisele toetuva metoodika põhjal, kasutatakse ka

noodikirja ning muid muusika ülesmärkimise võtteid (skeemid, akordimärgid jne). Innustatakse õpilase omaloomingulist initsiatiivi.

Oskused

Õpilane valdab järgnevaid tegevusi:

- meloodia varieerimine
- pärimusliku tertsi- või kvintintervallilise kaashääle kasutamine
- funktsionaalsele harmooniale toetuva saatekujunduse ja kaashääle võtted:
 - liikuva bassi kujundamine ja mängimine
 - 3- või 6-intervallis liikuva kaashääle kujundamine omal pillil ja koostöös mõne teise pilliga
 - sekunda kujundamine ja mängimine omal pillil ja koostöös mõne teise pilliga
- iseseisva saatehääle kujundamine
- erinevate pärimuspillide mänguvõtetest lähtuvate mängutehniliste strihhide kasutamine
- oma mängustiili kujundamisel ansamblis
- vormiosade kujundamine koosmusitseerimisel
- transponeerimine
- moduleerimine
- loo alustamine ja lõpetamine (eelmäng, lõpukäik jne.)
- lühikeste improviseerimisele põhinevate vormiosade harjutamine

Mõisted

- harmoonilised funktsioonid, kolmkõlad ja põhiseptakordid pööretega
- liikuv bass
- sekunda
- kaashääl (meloodiat ja harmoonia funktsioone järgiv saatehääl)
- iseseisev saatehääl
- varieerimine, improviseerimine
- eelmäng
- lõpetus
- transponeerimine
- modulatsioon

Lisategevused

- tutvumine erinevate pärimusmuusika ansamblimängu koosseisuliste võimalustega CD- plaatide ja video vahendusel
- esinemised
- kontsertide ja festivalide külastamine ja arutelu
- osavõtt pärimusmuusika õppelaagritest

Esinemiste kord

- avalikud esinemised sõltuvalt kava pikkusest ja kontsertide eripärast nii tihti kui võimalik, kuid vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
- taseme lõpus avalik esinemine 10-15 min kestva kavaga, kus iga õpilane saab ennast näidata nii meloodia kui ka saatepartiimängija rollis.

3.5 Õppeaine nimetus: PÄRIMUSMUUSIKA LUGU

Maht tundides: II taseme 2. aastal ja III tasemel 1 rühmatund nädalas; 35 tundi õppeaastas.

Õpetuse eesmärgid:

Õppida orienteeruma erinevates pärimusmuusika žanrides ning omandada esmased rahvakultuurialased taustateadmised. Õppida tundma pärimusmuusika ajalugu, tutvuda sugulas- ja naaberrahvaste rahvamuusikaga. Õppida nägema seoseid eesti pärimusmuusika ning professionaalse muusikakultuuri vahel.

Õppeaine programm:

II tase

2. aasta – RAHVAPILLID JA RAHVATANTSUD

Teemad:

- sissejuhatav teema: pärimusmuusika olemus ja tunnused, suulise kultuuri eripärad
- eesti rahvapillid, nende ehitus ja ajalugu
- eesti rahvalik pillimuusika
- eesti rahvatantsud ja nende liigitus, seotus pillide ajalooga, tantsude seos kommetega
- klassikalise muusika pillid (sümfooniaorkestri pillid, akordion, kitarr, klaver), nende ehitus ja ajalugu seostatuna eesti rahvapillide ajalooga

Mõisted:

traditsioon, pärimus, instrumentaalmuusika, rahvatants, kontratants, voortants, ringtants, paaristants,

vahetantsuga ringmäng, reinlender, polka, valss, viirg, ringjoon, laulumäng, voorimäng, viirumäng, ringmäng, roll, päripäeva, vastupäeva, liisutus.

Nõuded õppeaasta lõpul:

Õpilane

- tunneb kuulmise ja välimuse järgi eesti rahvapille, teab nende (ka rahvalikke) nimetusi, pillide ehitust ja ajalugu;
- oskab pille liigitada vastavalt heli tekkimise printsiibile (löök-, keel-, puhkpillid);
- tunneb eesti pärimusmuusika pillilugude peamisi funktsionaalseid liike (kutsed,

improvisatsioonid, programmilised lood, lauluviisid, laulusaade, tantsud);

- tunneb klassikalise muusika pille, nende ehitust ja ajalugu, sümfooniaorkestri koosseisu;

- tunneb eesti rahvatantse ning nende ajalugu (voor- ja sõõrtantsud, kontratantsud, kadrillid,

paaristantsud, soolotantsud), oskab erinevaid tantse tantsida;

- teeb kuulmise järgi vahet polkal, reinlendril ja labajalavalsil, oskab nende tantsude põhisamme.

NB! Tantsu puudutavate teemade omandamisel on oluline integreerida pärimusmuusika loo ning pärimustantsu praktika tunde.

Lisategevused:

Osalemine teemakohastes õpitubades. Õppeaasta jooksul külastatakse vähemalt ühte eesti pärimusmuusika kontserti, kirjutatakse selle kohta arvustus ning analüüsitakse kuuldu koos õpetajaga.

Teatri- ja muusikamuuseumi külastamine.

III tase

1. aasta RAHVALAUL JA RAHVAKALENDER

Programm järgib reaalselt aasta käiku, suvised tähtpäevad võib liita õppeaasta algusesse või lõppu.

Õpitakse tundma regilaulude muusikaliste stiilide erinevusi liigiti ja piirkonniti ning mitmehäälsust rahvalaulutraditsioonis. Õpitakse tundma rahvapärast varieerimist lihtsamaid võtteid regilauludes.

Antakse praktilised oskused rahvalaulude laulmiseks, tutvutakse erinevate esitusstiilidega.

Teemad:

- maarahva kalender ja kalendritähtpäevad
- kalendritähtpäevade kombestik
- kombestikku kuuluvad laulud, mängud ja pillilood
- Rahvakalendri ja tavade muutumine ajas (halloween, valentinipäev).
- rahvalaul – regilaul, uuemad (riimilised) rahvalaulud, laulumängud, tantsulaulud, rahvapärane koraal.

Mõisted:

Maarahva kalender, tähtsamate tähtpäevade nimed ja kombestik.

Vokaalmuusika, rahvalaul, regilaul, riimiline laul, rahvalik koraaliviis, laulumäng, ringmängulaul, värss, refrään, mõttekordus, algriim, värsimõõt, poolvärss, värsijalg, eeslaulja, leegajus, varieerimine, variatsioon, lauluvariant, vormel, peavärss, paralleelvärss, parallelism, alliteratsioon, retsitatiivne stiil, laululine stiil, murtud värss, heterofoonia.

Nõuded õppeaasta lõpul:

Õpilane

- orienteerub rahvakalendri aastaringi kulgemises (pühad ja talutööde aastaring);
- tunneb tähtsamate rahvakalendri tähtpäevadega seotud kombestikku;
- oskab laulda ja mängida tähtsamate kalendritähtpäevade kombestikuga seotud laule, mänge;
- teeb vahet eesti pärimusmuusika erinevatesse kihistustesse kuuluvatel lauludel – oskab ära tunda regilaulu, uuema rahvalaulu, rahvapärase koraali, laulumängu;
- tunneb regivärsi põhilisi tunnuseid: 8-silbiline värss, alliteratsioon, parallelism e mõttekordus
- oskab olla regilaulu lauldes eestlauljaks ning järellauljaks
- tunneb leegajust
- teeb vahet ühe- ja kaherealisel viisil
- oskab analüüsida lauluviise, kasutades nooditundmise tunnis omandatud teoreetilisi teadmisi

Lisategevused

Soovitav on osaleda väljaspool õppetööd toimuvatel kalendritähtpäevade üritustel.

Külastada Eesti Rahva Muuseumi püsiekspositsiooni

III tase

2. aasta – NAABER- JA SUGULASRAHVASTE MUUSIKA

Teemad:

- eestlaste koht soome-ugri rahvaste seas (liivlased, vadjalased, vepslased, soomlased, karjalased, ingerlased, marid, komid, udmurdid, mordvalased, handid, mansid, ungarlased), soome-ugri rahvaste pärimusmuusika
- eelmainitud rahvaste tähtsamad laulu- ja pillimuusika liigid ning tantsud, paralleelid eesti rahvamuusikas
- lähinaabrite rahvamuusika: Läti, Leedu, Venemaa, Rootsi, Norra
- meie kultuuriruumi mõjutanud saksa rahvamuusika

- teiste tuntumate kultuuripiirkondade muusika (nt keldi, briti-ameerika)
- „muusikaekskursioonid” kaugematesse kultuuridesse (Aafrika, Põhja- ja Lõuna-Ameerika põlisrahvad, Aasia jt)

Nõuded õppeaasta lõpul:

Õpilane

- teab soome-ugri rahvaid, omab ülevaadet nende rahvamuusikast
- tunneb Eesti lähinaabrite ja muude eredamate kultuuripiirkondade pärimusmuusikat

Lisategevused

Õpilased osalevad hõimupäevade üritustel. Õpilased külastavad vähemalt ühte maailmamuusika kontserti, kirjutavad sellest ülevaate ning analüüsivad kogemust koos õpetajaga.

III tase, 3. aasta, EESTI MUUSIKA 19.-20. SAJANDIL

Teemad:

- pärimusmuusika ja professionaalne kunstmuusika erinevused
- rahvamuusika arengud 19. saj II poolel
- rahvuslik ärkamisaeg, rahvaluule kogumistöö algus
- eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine
- ülevaatlikult eesti professionaalse muusika ajalugu
- inimhäälte liigid, vokaal- ja instrumentaalmuusika põhilised koosseisud (solist, ansambel, erinevad koorid, sümfooniaorkester)
- muusikateoste ülesehitus, tähtsamad kunstmuusika žanrid (koorilaul, soololaul, sümfoonia, kontsert, oratoorium, ballett, ooper)
- rahvamuusika kasutamine Eesti professionaalses kunstmuusikas (M.Saar, C. Kreek)
- pärimusmuusika kasutamine Veljo Tormise loomingus
- pärimusmuusika mõjud Eesti pop- ja rockmuusikale

Mõisted:

folkloor, folklorist, autentsus, seadmine, teema, varieerimine, variatsioonid, improviseerimine, koorilaul, soololaul, sümfoonia, kontsert, oratoorium, ballett, ooper, alt, sopran, metsosopran, tenor, bariton, bass.

Nõuded õppeaasta lõpul:

Õpilane:

- tunneb eesti muusikakultuuri, on tuttav tähtsamate heliloojate ning nende teostega,
- on võimeline ära tundma ning analüüsima pärimusmuusika kasutamist eesti heliloojate loomingus.
- mõistab autentse rahvamuusika ja seatud muusika erinevusi;
- on tuttav pärimusmuusika materjali kasutamisega erinevates tõlgendustes;
- oskab paigutada erinevad pärimusmuusika žanrid ajateljele ning seostada neid olulisemate eesti ajalooajalooga ning kultuuriajaloo (muinasaeg, pärisorjus, ärkamisaeg, iseseisvus, nõukogude aeg, kaasaeg).

Lisategevused

Külastada kaht eesti muusika kontserti, kirjutada nende kohta ülevaated ning analüüsida kogemust koos õpetajaga.

Õppematerjal

Rahvamuusika antoloogiad ja teised muusikakandjad

C. Lään. Rahvakalendri pühi

M. Hiimäe. Eesti rahvakalender I-VI

E.-M. Ja T. Tali. Tähtsamat: Aastaring Maarjamaal

H. Tampere. Eesti rahvalaule viisidega, Eesti rahvaviiside antoloogia.

I. Rüütel. Eesti uuemad laulumängud 1.-2.

Rahvamuusika antoloogiad jt helikandjad.

H. Tampere. Eesti rahvapillid ja rahvatantsud, Tallinn 1975

M. Veenre, Meie pillid kõigi rõõmuks

Pärimus pärijale. Koostanud ja toimetanud I. Rüütel. Eesti Kirjandusmuuseumi etnomusikoloogia osakond. Tartu, 2000

Tampere, H. Eesti rahvapillid ja rahvatantsud. Tallinn, 1975

Tampere, H. Eesti rahvalaule viisidega I-V. Tallinn, 1956-1965

Hurt, J. ja teiste kogudest. Eesti rahvalaulud I, II. Tartu, 1926, 1932

Eesti rahvalaulud. Antoloogia I-IV. Toim. Ü. Tedre. Tallinn, 1969-1974

Kõivupuu, M. Tsirr-virr lõokõnõ. Võro Instituut, 1999

Oras, J. Muhu laulud. Meie repertuaar. Tallinn, 1991

Vana kannel III, Kuusalu vanad rahvalaulud. Tallinn, 1938 Vana kannel IV, Karksi vanad rahvalaulud. Tartu, 1941

Vana kannel V, Mustjala. 1985

Vana kannel VI, Haljala I ja II. 1989

Vana kannel VII, Kihnu. Tartu, 1997

Vana kannel VIII, Jõhvi ja Iisaku. Tartu 1999

Rüütel, I. Ühte käivad meie hääled I. Tallinn, 1997. (Väike-Maarja kihelkonna regilaulud)

Rüütel, I. Ühtekäivad meie hääled II. Tartu, 2001. (Kadrina ja Rakvere kihelkonna regilaulud)

Rüütel, I. Eesti uuemad laulumängud I-II. Tallinn, 1980, 1983

Vals, A. Põlvamaa vanad lastelaulud. Põlva, 1996

Viidang, E. Kolga-Jaani vanad laulud. (1997)

Torop, K. Kontratantsud. Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus, Eesti Keele Instituut. Tallinn, 1995

Roose, C. Kooli Folkloorkogumik. Avita, 2003. (kogumik ja CD-plaat)

Pullerits, M. Kõik võib olla muusika. Koolibri, 1995

Pullerits, M. Koolimuusika. Avita, 2004

I – IV klassi muusikaõpikud, õpetaja käsiraamatud ja töövihikud. Avita, 2002 – 2005

3.6 Õppeaine nimetus: LISAPILL

Pärimusmuusika tavaõppe õppekava õpilased saavad lisapilli valikainena valida kõikide Võru muusikakoolis tavaõppe õppekavas õpetatavate pillide hulgast. Õppeaine sisu ja nõuded oskustele on kõikide pillide puhul kirjeldatud vastava pilli ainekava I taseme programmis ja nõuetes. Lisapilli õppimist saab alustada II taseme 2. aastast. Tunni maht ühes nädalas on 0,5 individuaaltundi.